

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANABİLİM DALI

İSTANBUL İLİNDE YAŞAYAN GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ
SURİYELİLER, SOSYAL PROFİL, UYUM, BEKLENTİ VE SORUNLAR
ÜZERİNE ALAN ARAŞTIRMASI:
EYÜPSULTAN İLÇESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALPER GÖKSENİN KORKMAZ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi HÜDAYİ SAYIN

İSTANBUL, 2018

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANABİLİM DALI

**İSTANBUL İLİNDE YAŞAYAN GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ
SURİYELİLER, SOSYAL PROFİL, UYUM, BEKLENTİ, SORUNLAR,
ÜZERİNE ALAN ARAŞTIRMASI:
EYÜPSULTAN İLÇESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALPER GÖKSENİN KORKMAZ

Tez Danışmanı: Dr.Öğr. Üyesi HÜDAYİ SAYIN

İSTANBUL, 2018

ONAY BELGESİ

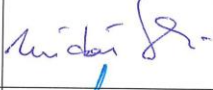
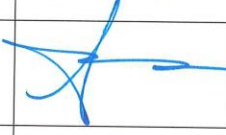

T.C.

İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı 141302112 numaralı yüksek lisans öğrencisi Alper Göksevenin Korkmaz'ın, "İstanbul İlinde Yaşayan Geçici Koruna Altındaki Suriyeliler, Sosyal, Uyum, Beklenti ve Sorunlar Üzerine Bir Alan Araştırması : Eyüp Sultan ilçesi" adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 31/08/2018 tarih ve 2018/17 - 4 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 04/09/2018

Öğretim Üyesi Adı ve Soyadı			İmzası
1.	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Hüdayi SAYIN	
2.	Jüri Üyesi	Prof. Dr. Sait YILMAZ	
3.	Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Emrah KONURALP	

DOĞRULUK BEYANI

İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

06/09/2018.

Adı-Soyadı

Alper Göksemin Korkmaz

İmzası

ÖZ

İSTANBUL İLİNDE YAŞAYAN GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ SURİYELİLER, SOSYAL PROFİL, UYUM, BEKLENTİ, SORUNLAR ÜZERİNE ALAN ARAŞTIRMASI: EYÜPSULTAN İLÇESİ ÖRNEĞİ

Alper Göksenin KORKMAZ
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
Tez Danışmanı: Dr.Öğr. Üyesi Hüdayi SAYIN
2018 EYLÜL

2011 Mart ayı içinde Arap Baharı'nın başlattığı devrimin sıçradığı Suriye'de, halk yönetime karşı tepkilerini sokağa taşımaya başladığında uzun yıllardır iktidarda bulunan BAAS PARTİSİ topluma baskılarını artırarak karşılık vermiştir. Ayaklanmaları durdurmak üzere ateşli silah kullanımını kapsayan şiddet düzeyi yüksek müdahaleler çok sayıda insanın ölmesine sebep olmuştur. Can güvenliğinin yok olduğu ülkede insanlar başka ülkelere sığınmak istemiş, ülkelerini terk etmiştir. Türkiye, yaşam tehdidi altında bulunan Suriye vatandaşlarına kapılarını açmış, ülkelerini terk etmek zorunda kalan çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşan göçmene ev sahipliği yapmıştır.

İlk günlerde geçici olacağı düşünülen göç hareketlerinin üzerinden yıllar geçmesine rağmen ülkedeki iç karışıklıkların devam etmesi sebebi ile uzun yıllar süreceği ön görülmüştür. Ciddi masraflara yol açmasına rağmen sığınmacılar kabul edilmeye devam edilmiştir. 2018 itibariyle sayıları 3 milyonu aşan sığınmacıların Türk halkı ile bir uyum içerisinde yaşamlarını devam ettirmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Konuyla alakalı tez çalışmasında İstanbul iline bağlı Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların, ne şartlarda yaşıyor olduğunu, beklenti ve sorunlarının neler olduğunu, öğrenmek adına anket yöntemi ile araştırma yapılmıştır.

Araştırma verilerinin tamamlanmasından sonra anket sorularının cevapları SPSS(Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22,0 programı kullanılarak, analiz edilip yorumlanmıştır.

Analizler sonucunda geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların maddi sıkıntılar çekerek zor şartlar altında yaşamlarını devam ettirdikleri, özellikle iş ve eğitim alanlarında ciddi sorunlar yaşadıkları anlaşılmıştır, bu gibi sorunların sığınmacıların topluma uyum sağlamalarını zorlaştırdığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sığınmacı, Suriye, Göç, Geçici Koruma, Açık Kapı,

ABSTRACT

FIELD STUDY ON SOCIAL PROFILE HARMONIZATION, EXPECTATIONS, CHALLENGES AND LIVING CONDITIONS OF SYRIANS UNDER TEMPORARY PROTECTION IN: EYÜPSULTAN DISTRICT CASE

**Alper Göksenin KORKMAZ,
Political Science and International Relations
Thesis Advisor: Dr. Instructor Hüdayi SAYIN**

2018 SEMTEMBER

As of March 2011, the BAAS PARTY which has been in power in Syria for many years, began to increase its oppression on the people. In response to this, the people attempted to revolt against the current regime. Extreme violent interventions to stop the uprisings caused the killing of a large number of people in the country by using weapons against the security forces. People wanted to take shelter in other countries in order to ensure their safety, they abandoned their countries. Turkey, which is border neighbor of Syria, didn't reject the requests of Syrian refugees who wanted to take shelter in, and accepted them.

In the first days, this migration movement was considered as temporary. However, as domestic turbulences went on for many years, it was understood that migration movements would be long term. The refugees were accepted despite serious costs. It is deemed necessary for Syrian refugees whose number has exceeded 3 million as of 2018 to coexist with Turkish people in harmony.

In this thesis, survey study was carried out to see the living conditions, expectations, challenges of Syrians living in Eyüpsultan district under temporary protection.

After the study data is obtained, responses to the survey were analyzed and interpreted via SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22,0 program.

As a result of the analysis, it was understood that Syrian refugees are in financial difficulties and maintain their lives under harsh conditions, experience difficulties particularly in terms of employment and education. And thus such problems make integration of refugees to the society difficult.

Key Words: Refugee, Syria, Migration, Temporary Protection, Open Door.

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın hazırlanması sırasında bana sadece bir telefon kadar uzakta olan, her daim yardımlarını esirgemeyen, tez danışmanlığımı kabul eden değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hüdayi Sayın'a teşekkürü bir borç bilirim. Eğitim-öğretim hayatım boyunca her zaman bana güvenen, maddi manevi destek sağlayan aileme saygılarımı sunarım. Ayrıca tez dönemim süresince katkılarını esirgemeyen Sena Konyalı'ya şükranlarımı sunuyorum.

ALPER GÖKSENİN KORKMAZ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZ	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLO DİZİNİ	xi
ŞEKİL DİZİNİ	xii
FOTOĞRAF DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1
1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KONUSU	3
1.1. Araştırmada Kullanılan Bazı Temel Kavramlar.....	3
1.2. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.4. Araştırmada Kullanılan Yöntem.....	5
1.5. Araştırmanın Evreni.....	5
1.6. Araştırmanın Örneklemi.....	6
1.7. Araştırmada Karşılaşılan Zorluklar.....	6
1.8. Araştırmada Toplanan Verileri Çözümleme Yöntemi.....	6
1.9. Araştırmanın Sunuş Sırası.....	6
2. GÖÇ OLGUSU	8
2.1. Göçün Tarihsel Süreci.....	9
2.2. Göçün Nedenleri.....	11
2.2.1. Ekonomik Nedenler.....	12
2.2.2. Sosyal Nedenler.....	13
2.2.3. Siyasi Nedenler.....	14
2.2.4. Doğal Nedenler.....	15
2.3. Göç Çeşitleri.....	15
2.4. Göç Kuramları.....	18
2.4.1. Ravenstein'in Göç Kanunları.....	18
2.4.2. İtme Çekme Kuramı.....	20
2.4.3. Petersen'in Beş Göç Tipi.....	20
2.4.4. Kesişen Fırsatlar Kuramı.....	21
2.4.5. Merkez Çevre Kuramı.....	21
2.4.6. Göç Sistemleri Kuramı.....	22
2.4.7. İlişkiler Ağı Kuramı.....	23
2.5. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Sığınmacıların Göç Hareketleri.....	24
3. BULGULAR VE TARTIŞMA	31
3.1. Araştırmaya Katılanların Demografik Nitelikleri.....	38
3.2. Araştırmaya Katılanların Sosyo-Ekonomik Durumları.....	47
3.3. Araştırmaya katılanların Sosyo -Kültürel Yapı Ve Uyum Durumları.....	53
3.4. Araştırmaya Katılanların Sorunları.....	59
3.5. Araştırmaya Katılanların Beklentileri.....	64
SONUÇ	67
KAYNAKÇA	70
EKLER	73

TABLO DİZİNİ

Tablo No	Tablo İsmi	SayfaNo
Tablo 1:	Göçün Nedenleri.....	12
Tablo 2:	2011-2018 Yılları Arasında Yardımlaşma Vakfına Başvuru Yapan Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Genel Toplamı	34
Tablo 3:	2015-2017 Yılları Arasında Yardımlaşma Vakfına Başvuru Yapan Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Yıllara Göre Dağılımı	36
Tablo 4:	Katılımcıların Eğitim Durumu.....	43
Tablo 5:	Katılımcıların Kız Çocuklarının Eğitim Durumu	44
Tablo 6:	Katılımcıların Türkiye’deki Aylık Gelir Düzeyleri.....	48
Tablo 7:	Katılımcıların Toplum ile Karışım Ve Dil Yetkinliklerinin Karşılaştırma Oranı.....	55
Tablo 8:	Katılımcıların Boş Zamanlarını Değerlendirme Dağılımları.....	56
Tablo 9:	Katılımcıların Türkiye’de Olumlu Buldukları Konulara İlişkin Düşüncelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	63

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil No	Şekil İsmi	Sayfa No
Şekil 1:	Türkiye’de Geçici Koruma Altında Suriyeli Barındıran İlk On İl.....	26
Şekil 2:	Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	39
Şekil 3:	Katılımcıların Yaş Aralığına Göre Dağılımı	39
Şekil 4:	Katılımcıların Eğitim Durumu.....	40
Şekil 5:	Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumu	42
Şekil 6:	Katılımcıların Kız Çocuğunun Olma Durumu.....	43
Şekil 7:	Katılımcıların Kız Çocuklarının Eğitim Durumu	44
Şekil 8:	Katılımcıların Evlerinin Oda Sayısı.....	45
Şekil 9:	Katılımcıların Çalıştıkları İş Alanı	47
Şekil 10:	Katılımcıların Aylık Maaş Aralığı.....	48
Şekil 11:	Katılımcıların Aylık Kira Aralığı	53
Şekil 12:	Katılımcıların Türk Dilini Bilme Seviyesi.....	64
Şekil 13:	Katılımcıların Türk Arkadaşının Olma Durumu	54
Şekil 14:	Katılımcıların Boş Zamanlarını Nasıl Değerlendirdiği	65
Şekil 15:	Katılımcıların AB Ülkelerine Gidip Gelen Tanıdığına Olma Durumu	57
Şekil 16:	Katılımcıların AB Ülkelerinden Dönen Tanıdıklarının Dönme Sebebi	57
Şekil 17:	Katılımcıların Türkiye’deki En Büyük Problemleri	54
Şekil 18:	Katılımcıların İş Problemleri	60
Şekil 19:	Katılımcıların Eğitim Problemleri	61
Şekil 20:	Katılımcıların Kimlik Kartı İle İlgili Görüşleri	61
Şekil 21:	Katılımcıların Sağlık Hizmetlerinden Faydalanma Durumu	62
Şekil 22:	Katılımcıların Türkiye’de Gördüğü En Olumlu Şey.....	63
Şekil 23:	Katılımcılara Göre Suriye’de Geçinmek İçin Aylık Gereken Maaş Aralığı ...	60
Şekil 24:	Katılımcılara göre Türkiye’de Geçinmek İçin Aylık Gereken Maaş Aralığı	61
Şekil 25:	Katılımcıların Çocuklarının Türkiye’de Yaşamalarını İsteme Durumu	61
Şekil 26:	Katılımcıların Savaş Bitince Yaşamak İstedikleri Yer	62
Şekil 27:	Katılımcıların Türk Vatandaşlığını İsteme Durumu.....	63

FOTOĞRAF DİZİNİ

<u>Sekil No</u>	<u>Şekil İsmi</u>	<u>SayfaNo</u>
Fotoğraf 1:	Eyüpsultan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde Anket Uygulanan Katılımcı Öğrenciler.....	41
Fotoğraf 2:	Çırçır Mahallesi'nde Yaşayan Katılımcılardan Birinin Evi.....	46
Fotoğraf 3:	Alibeyköy Mahallesi'nde Suriye'nin Yöresel Ürünlerini Satan Katılımcının Dükkanı.....	49
Fotoğraf 4 :	Alibeyköy Mahallesi'nde Suriye'nin Yöresel Ürünlerini Satan Katılımcının Dükkanının Dışarıdan Görünümü.....	49
Fotoğraf 5:	Katılımcının Yeşilpınar Mahallesi'ndeki Berber Dükkanı.....	50
Fotoğraf 6:	Katılımcının Yeşilpınar Mahallesi'ndeki Bakkal Dükkanı.....	51
Fotoğraf 7:	Kağıt Toplayan Katılımcı.....	52
Fotoğraf 8:	Alibeyköy Mahallesi'nde Kasap Dükkanı İşleten Katılımcı.....	53
Fotoğraf 9:	Çırçır Mahallesi'nde Yaşayan Katılımcı Aile.....	58
Fotoğraf 10:	Alibeyköy Mahallesi'nde Selpak Satarak Ailesine Yardım Eden Suriyeli Çocuk.....	60

KISALTMALAR

AB: AVRUPA BİRLİĞİ

AFAD: AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI

AKP: ADALET VE KALKINMA PARTİSİ

BM: BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

CHP: CUMHURİYET HALK PARTİSİ

ÇSGB: ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

GEM: GEÇİCİ EĞİTİM MERKEZİ

GİGM: GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HDP: HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ

MEB: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

MHP: MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ

MS: MİLATTAN SONRA

s: Sayfa

S: SAYI

SPSS: STATİSTİCAL PACKAGE FOR SOCIAL SCIENCES

TBMM: TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

UNICEF: BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇOCUKLARA YARDIM FONU

V.B:VE BENZERİ

YUKK: YABANCILAR VE ULUSLAR ARASI KORUMA KANUNU

GİRİŞ

Göç, genel anlamda insanların yaşamlarını daha güvenli, daha iyi şartlar altında devam ettirebilmesi ve insanların arayış içinde olması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Tarihi, ilk insanlık tarihine dayanan göç hareketleri belli sebeplere bağlı olarak gerçekleşmektedir. Bu sebepler farklı coğrafyalar üzerinde şartlara bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Göç hareketleri, küreselleşen dünyada hızını kesmeden devam etmektedir. Yıllar geçtikçe dünya üzerindeki göçmen nüfusu artış göstermiş, ciddi rakamlara ulaşmıştır. Özellikle 2. Dünya Savaşından sonra hız kazanan göç hareketleri, şüphesiz ki her ülkeyi göç alan, göç veren ya da göçten etkilenen ülke haline getirmiştir.

Türkiye bulunduğu jeopolitik konum itibariyle yüzyıllardır çok sayıda göçmene ev sahipliği yapıp yardıma muhtaç olanları koruma altına almaktadır. Göç hareketlerinden, göç edenler kadar göç alan ülkeler de etkilenmektedir. Çünkü göçmenlere kapı açmak zaman zaman ciddi masraflara sebep olmaktadır. Osmanlı Devleti'nin var olduğu yıllardan beri bu masrafları göz ardı edip göçmenleri kabul etmeyi gelenek haline getiren Türkler, misafirperverlikleri ile uluslararası alanda takdirleri üzerine toplamaktadır.

Uzun zamandır uygulamış olduğu kabul politikasını günümüzde de uygulamaya devam eden Türkiye, son yılların en büyük göç hareketlerinden birine ev sahipliği yapmaktadır.

2010 yılında Tunus'ta yaşanan Arap Baharı hareketliliği 2011 yılında Suriye'ye sirayet etmiş, yıllardır iktidarda bulunan hükümet halk üzerinde baskıcı bir politika uygulamaya başlamıştır. Halk bu baskıları yok etmek amacıyla rejimi yıkmaya yönelik eylemler gerçekleştirmiştir. Bu eylemleri güvenlik kuvvetlerine silah kullanarak bastıran yönetim çok sayıda kişinin yaşamını yitirmesine sebep olmuştur. Ülke içerisinde iç karışıklıklar ortaya çıkmıştır. Her geçen gün olayların yayılması nedeniyle can kayıpları artmış, bunun üzerine kendilerini güvende hissetmeyen Suriyeli vatandaşlar, ülkelerini terk edip başka ülkelere göç etmeye başlamıştır.

Suriye ile yaklaşık 900 kilometre sınırı bulunan Türkiye, kapılarını Suriye kökenlilere açmış ve ülkesine yerleşmelerine izin vermiştir.

Başlangıçta göç akımının geçici olacağını düşünen Türkiye, çeşitli illerde Suriyeli sığınmacılar için kamplar kurmaya başlamış; bu kamplarda sığınmacıların ihtiyaçlarının giderilmesi için olanaklar sağlamıştır. Fakat aylar yıllar geçmesine rağmen Suriye'deki iç karışıklıklar hız kesmeden devam etmiş, buna paralel olarak Türkiye'ye göç eden sığınmacı sayısı, ciddi rakamlara ulaşmıştır. Bu göç hareketlerinin ilk zamanlarda geçici olacağı düşünülse de süreç içerisinde yapılan değerlendirmeler sonucunda uzun yıllar süreceği öngörülmüştür. Bunun üzerine hükümet; sığınmacıların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak eğitim, sağlık ve çalışma alanlarında çeşitli politikalar uygulamıştır. 2018 yılı sonlarına doğru Suriyeli sığınmacı sayısı 3.500.000 geçmiştir.

Ülke içerisinde sayı olarak büyük bir topluluk haline gelen sığınmacıların, savaş ortamından geliyor olması, göç ettiği ülkeye uyum sağlamasını güçleştirmektedir. Bunun yanında sığınmacıların farklı dil ve kültüre sahip olmaları şüphesiz ki günlük yaşamı ve Türk halkıyla uyumu zorlaştırmaktadır. İlk zamanlarda sığınmacılara geçici gözle bakan Türk halkı, yıllar geçtikçe kalıcı oldukları düşüncesiyle ön yargıyla yaklaşmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bu ön yargının kırılması ve Suriyeli sığınmacıların uyum sorunlarının çözülmesi, kültürel ve toplumsal çatışmanın önlenmesi için çalışmalar yapması gerekmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KONUSU

Bu çalışmada İstanbul ili Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların yaşam şartları, nüfus dağılımı, sosyal ve ekonomik durumları incelenmiş, beklenti ve yaşamış oldukları uyum sorunlarının neler olduğunun ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

1.1. Araştırmada Kullanılan Bazı Temel Kavramlar

Araştırmada sıkça geçen kelimeler ve anlamları aşağıda sunulmuştur.

Göçmen: “Herhangi bir nedenle uyrukluğunu taşıdığı ülkeyi terk ederek, geçici veya kalıcı olarak yerleşmek amacıyla başka bir ülkeye giden kişilerdir.”¹

Sığınmacı: Belli sebeplerden dolayı ülkesini terk eden ve henüz sığınma talebi, kaçmış olduğu ülkenin yetkili mercileri tarafından soruşturma evresinde olan kişiye denir.

Geçici Koruma: “Menşe ülkelerine dönemeyen üçüncü ülke kişilerinden kaynaklanan kitlesel bir akımın meydana gelmesi ya da derhal meydana gelebilecek olması durumunda, özellikle söz konusu kişilerin ya da koruma gerektiren diğer kişilerin yararına olarak, sığınma sisteminin etkin işleyişi üzerinde olumsuz etki yaratmadan sığınma sisteminin işletilememesi riski varsa, bu kişilere acil ve geçici koruma sağlamak amacıyla sağlanan istisnai özellikteki prosedür.”²

Mülteci: Irkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri sebebiyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu sebeple ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönmeyen veya

¹ Hüdayi SAYIN, Uluslararası Hukuk Ve Türk Hukuku Bakımından Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti, Cinsel Sömürü Suçları Ve Bunlarla Mücadelede Uluslararası İşbirliği , (Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi 2010), s.16.

² Göç İdaresi Genel Müdürlüğü: Göç Terimleri Sözlüğü , [http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu\(1\).pdf](http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu(1).pdf) , s19 , erişim tarihi 18.01.2018

dönmek istemeyen kişidir ve bu sebeple ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönmeyen veya dönmek istemeyen kişidir.³

Nüfus: Belli sınırlar içerisinde yaşayan insan sayısına nüfus denir.

Nüfus artışı: Doğum oranı ile ölüm oranı arasındaki fark nüfus artışını gösterir.

Entegrasyon: Bir araya gelmek bütünleşmek.

Kitlesel Göç: Belli bir coğrafyadan toplu olarak aynı yere göç edilmesi durumudur.

Uyum: Yeni bir ortama geçen canlının, yaşamını devam ettirebilmesi için kalıtsal olmayan morfolojik ve fizyolojik değişiklikler kazanması, adaptasyon.

Başvuru sahibi: “Mülteci statüsü, vize ya da çalışma izni verilmesi gibi kendisine kamusal ya da yasal bir işlem yapılmasını isteyen kişi”.⁴

Bireysel Göç: Kişilerin bireysel olarak veya aileleriyle birlikte yaşadıkları yeri terk edip göç ettiği durumlar. Kitlesel programların aksine, bu gibi göç hareketleri genellikle kişinin kendisi tarafından finanse edilir veya bireyler, örgütler veya devletlerin desteğiyle gerçekleşir.

Çalışma izni: “Göçmen işçilerin ev sahibi ülkede çalışmasına izin veren hukuki belge.”⁵

1.2. Araştırmanın Varsayımları

Suriyeli göçmenlerin, demografik dağılımlarını, yaşam standartlarını, beklenti ve sorunlarını ele alan bu çalışmanın varsayımlarını şu şekilde açıklayabiliriz:

Suriyeli sığınmacılar, ülkelerindeki savaş bitse de Türkiye’de yaşamlarını devam ettirmeyi düşünmektedirler. Ancak Türk halkıyla farklı dili konuşuyor olmaları ve farklı kültürlere sahip olmaları sığınmacıların uyumlarını zorlaştırmaktadır.

³ A.e.

⁴ A.e.

⁵ A.e.

Araştırmanın alt varsayımlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

a)Türkiye'ye sığınan Suriyeliler ağırlıklı olarak 45 yaşın altındadır.

b)Sığınmacıların geneli maddi olarak zorluklar çekmektedir.

c)Sığınmacıların geneli geniş aile olarak yaşamaktadır.

d)Sığınmacılar maddi olarak sıkıntılar çektiği için bazı çocuklar okula gidememektedir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, İstanbul ili Eyüpsultan ilçesinde geçici koruma altında yaşamakta olan Suriye kökenli yabancı kişilerle sınırlandırılmıştır.

1.4. Araştırmada Kullanılan Yöntem

Bu araştırma, İstanbul ili Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli 109 sığınmacı ile anket yapılarak gerçekleştirilmiştir. Anketler genel itibariyle Eyüpsultan Anadolu Kız İmam Hatip Lisesi'nde okuyan öğrenciler arasından, Eyüpsultan İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne adres kaydı yaptırmak amacıyla gelen ve Eyüpsultan Yardımlaşma Vakfı'na yardım almak amacıyla gelen sığınmacılar arasından seçilen sığınmacılarla yapılmıştır. Anketler yapılmadan önce kişilere anketlerin İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Yüksek Lisans alanında yapılmakta olan bir çalışmada kullanılacağı ifade edilmiştir. Anket sorularının cevapları analiz edilerek yorumlanmıştır. Sığınmacıların sorunlarının, beklentilerinin ve uyum sürecinde karşılaştıkları sıkıntılarının neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Anket uygulanmadan önce, ön anket uygulaması yapılmış form yeniden düzenlenmiştir. Anket formu ile ilgili İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Etik Kurul Onayı alınmıştır.

1.5. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini; 2011 yılında başlayan iç karışıklıklar sonucunda Türkiye'ye göç edip gelen, Türkiye'nin çeşitli illerine sığınan ve yaşamlarını burada devam ettiren sığınmacılar oluşturmaktadır.

1.6. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini, İstanbul'un Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılar oluşturmaktadır.

Örnekleme, çalışmaya katkı sağlayabilecek gönüllü 109 sığınmacı dâhil edilmiş ve bu sığınmacılara anket yapılmıştır. Alınan cevaplar analiz edilmiştir.

1.7. Araştırmada Karşılaşılan Zorluklar

Araştırmada kullanılan anketler İstanbul'un Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılara yapıldığından en büyük problem katılımcıların Türkçe, araştırmacının da Arapça bilmiyor olmasıdır. Bu sebeple iletişim kurmakta sıkıntılar yaşanmış, katılımcının yanında bulunan ve az çok Arapça-Türkçe bilen kişilerden yardım alınmıştır. Bir diğerk problem ise katılımcıların özellikle de kadınların bu tarz bir ankete önyargılı yaklaşması olmuştur. Araştırmacı bazen anket uygulamış olduğu alanlara gelip bir günde yaklaşık 7-8 saat bekleyip sadece 2-3 tane anket yapabilmiştir.

1.8. Araştırmada Toplanan Verileri Çözümleme Yöntemi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket sorularının cevapları analiz edilerek tablolar oluşturularak sayısal veriler elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22,0 programı kullanılarak analiz edilmiş, yorumlanmış ve sonuçlara ulaşılmıştır.

1.9. Araştırmanın Sunuş Sırası

Araştırmanın birinci bölümünde araştırma hakkında genel bilgiler sunulmuştur. Bu bölümde araştırmanın amacı ve konusu, varsayımları, sınırlılıkları, zorlukları, evreni, örnekleme kullanılan bazı kelimeler, kullanılan yöntem, toplanılan bilgilerin çözümleme yöntemi ve toplanan bilgiler sunulmuştur.

Araştırmanın ikinci bölümünde göç olgusu, göçün tarihi, göç çeşitleri ve göç kuramlarından bahsedilmiştir.

Ayrıca 2011 yılında başlayan Suriye'deki iç savaştan kaçıp Türkiye'ye sığınan sığınmacıların yaşadıkları Türkiye'nin uygulamış olduğu politikalar ve gelişmeler üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın evreni olan İstanbul ili Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılar ile yapılan anketlerden analiz edilen sığınmacıların özelliklerinden bahsedilmiştir.

Sonuç bölümünde son olarak araştırmanın genel değerlendirilmesi yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. GÖÇ OLGUSU

Ana rahmine düştüğü andan itibaren hayatta kalma mücadelesi veren insanoğlu, bu verdiği mücadele doğrultusunda uyum sorunu ile karşı karşıya kalır. İnsan ana rahmine düştüğünde bir uyum sağlamalıdır ki hayatta kalabilsin. Doğan, büyüyen birey hayatın getirdikleri karşısında her dönem farklı sorunlar ile karşılaşır. Ekonomik durumu yeterli olmayan bir insan düşünüldüğünde; bu insan günlük yaşamını sürdürecektir maddi, manevi, sosyal güce ulaşmak zorundadır. Birincil olarak eğitim almak, bu çıkmazdan insanı belki de aydınlık bir yola çıkaracaktır. Bulduğu coğrafi şartlar veya başka sebepler doğrultusunda iyi bir eğitim almak isteyen çıkmazdaki insan gerek isteyerek gerek istemeyerek bulunduğu konumu terk etmek durumunda kalabilir. İşte doğal, ekonomik, sosyal ve siyasal sebeplerden dolayı çalışmak ve daha iyi yaşama olanakları bulmak umuduyla insanların sürekli yaşadığı yerleri bırakarak başka yerleşim yerlerine bireysel veya toplu olarak kalıcı veya geçici şekilde yerleşmelerine neden olan ve insanlık tarihi boyunca var olan bu olgu göç olarak tanımlanmaktadır. Genel anlamda tüm dünyayı ilgilendiren önemli bir sosyal hareketliliği ifade etmektedir. “Göç, ekonomik yaşamda hem göçle gelenler ve hem de mukimler için yeni koşullar ortaya çıkarmaktadır.”⁶

Hayatta kalma mücadelesiyle sürekli karşı karşıya kalan insanoğlunun en temel mücadelesi ihtiyaçlarını sağlamaktır. Ancak bu mücadele belli yaştan sonra daha iyi koşullarda yaşama isteği mücadelesine dönecektir. İnsanlar örneğin daha güvenli yerlerde yaşama isteği daha iyi yerlerde çalışma isteği, daha lüks hayat yaşama isteği yolunda mücadele edeceklerdir. Bu isteklerin hepsi aslında göç dediğimiz olayın nedenlerini oluşturmaktadır. Bu yüzden göç hareketleri, insanın varlığını sürdürdüğü her alanda ve her dönemde yaşanacaktır. Göç hareketleri her yerde ve her zaman yaşamımızın bir parçası olmuştur.⁷

⁶ Süleyman EKİCİ ve Gökhan TUNCEL , “Göç ve İnsan”, Birey ve Toplum Dergisi, S:9, (2015), s.11.

⁷ Sabri ÇAKIR, “Türkiye’de Göç, Kentleşme /Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar”, SDÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, S:23, Mayıs (2011), s.209.

“Göçün psikolojik ve sosyal etkilerini, hiç şüphesiz göçü yaşayan ve göçmen olarak adlandırılan birey derinden hissetmektedir.”⁸ Savaşı arkalarında bırakarak yaşam mücadelesi ile hayatlarına devam etmek üzere yola çıkan Suriyeli göçmenlerin bu zorlu göç sürecinde maddi imkânsızlıklar, işsizlik, eğitim, sağlık, sosyal haklardan yoksunluk, toplumsal dışlanma gibi karşılaştığı pek çok sorun bulunmaktadır.

İnsanlık tarihinin başlangıcı olan ilk çağa kadar dayanan göç hareketleri gün geçtikçe küreselmeye bağlı olarak hızla önemini arttırmaktadır. Baktığımız zaman ilk göç hareketleri doğudan batıya doğru olmaktadır fakat son zamanlarda göç hareketleri farklı yönlerde doğru gerçekleşmektedir. Bu tarz göç hareketlerinin olması sadece belli bölgelerin göç almasını engellemiştir.

2.1. Göçün Tarihsel Süreci

İnsanlık tarihinin var olmasıyla ortaya çıkan ve süre gelen göç olgusunun tarihsel sürecine bakacak olursak dünya tarihinin ilk kronolojik dönemlerinden beri gerçekleşen göç hareketlerinin çok eskiye dayandığı görülmektedir. “Niteliğinde sürekli değişim söz konusu olan göç olgusu geçmişte coğrafi koşullar, açlık, savaş, kıtlık ve iklim şartları gibi nedenlerden kaynaklanırken günümüzde bu nedenler kültürel, siyasi, iktisadi, dini, eğitim, sanayileşme, gereksinim vb. gibi durumlar olmuştur.”⁹

Geçmiş yılların göç olgusuna baktığımızda; “MS 400 800 yılları arasında Asya'nın batısında bulunan Hunlar, Hazar Denizi ile Aral gölü arasındaki bölgede yaşayan Alanların topraklarını ele geçirmişlerdir. Bahsi geçen bölgenin Hunların eline geçmesi, onların Avrupa içlerine kadar ilerlemeleri sürecini başlatmıştır. Karadeniz'in kuzeyi ile Doğu Avrupa'da birçok Germen kavmi bulunmaktaydı. Hunların Karadeniz'in kuzeyine gelmeleri bu bölgede birçok göç hareketini başlatmıştır.

⁸ , Murat EROL ve Oya G. ERSEVER, “Göç Krizi ve Göç Krizine Müdahale”, Cilt.4 ,S:1,(2014), <http://dergipark.gov.tr/khobilim/issue/34212/378196>, erişim tarihi 12.04.2018

⁹ Buket AKINCI, Ahmet NERGİZ ve Ercan GEDİK , “Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul”, Göç Araştırmaları Dergisi, Temmuz-Aralık(2015), s.60-61.

Hunların göç hareketiyle bölgede tutunamayan kavimler batıya göç etmek zorunda kalmıştır.”¹⁰ İşte bu olay Kavimler Göçü olarak adlandırılmıştır. Kavimler Göçü yaşanan tarihteki en büyük göç hareketi olarak kabul edilmektedir. Anlaşılacağı üzere genellikle tarihin ilk dönemlerinde meydana gelen göçler doğal sebeplere dayanmaktadır. İnsanlığın ilk yaratılış yeri olarak kabul edilen Mezopotamya’da meydana gelen göç hareketleri de göçün doğal sebeplerinden biri olan doğal afetler sebebiyle meydana gelmiştir. Bu dönemdeki göç hareketlerinin genellikle Anadolu’ya yönelik olduğu görülmektedir. O zamanlar da insanlar günümüzde olduğu gibi öncelikli olarak zaruri ihtiyaçlarını karşılamak, can güvenliğini sağlamak ve huzur içinde yaşamak amacıyla göç hareketini gerçekleştirmişlerdir.

1470-1870 tarihleri arasında milyonlarca kişi köle olarak Afrika’dan Amerika’ya götürülmüştür.

15. yüzyılın sonlarına doğru yeni yerlerin keşfedilip, çeşitli sebeplere bağlı olarak bu alanlara çok sayıda göç hareketlerinin yapıldığı görülmektedir.

İlerleyen evrelerde göç hareketlerinin tarım ve hayvancılığa bağlı olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Zamanla sanayi ve teknolojinin ilerlemesi, küreselleşmenin hız kazanması üzerine bu hareketler sanayi merkezlerine genellikle de batıya doğru yönelmiştir. “Kırsal alanlardan, kentlere doğru olan göç hareketleri, ilk kez Sanayi Devrimi sırasında büyük bir ivme kazanmış; bunun sonucunda da kırsal alanlardan kentlere doğru büyük göç dalgaları yaşanmıştır.”¹¹

20. yüzyılın başlarında ülkelerin yapmış oldukları savaşlar da göç hareketlerini hızlandırmıştır. Yenilen devletlerin yıkılmaya başlayıp yeni devletler kurulmasının, azınlıkların başka ülkelere göç etmesine sebep olduğu görülmektedir.

¹⁰ Tarih Bilimi: “Kavimler Göçü ve Avrupa Hun Devleti”, <http://www.tarhibilimi.gen.tr/makale/kavimler-gocu-ve-avrupa-hun-devleti-2/>, erişim tarihi 15.10.2017

¹¹ Ahmet KOYUNCU, “Anadolu Kentlerine Göç: Konya Örneği”, NEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , (2011), s.131.

2. Dünya Savaşı döneminde ve sonrasında can güvenliği sebebi ile çok sayıda göç hareketinin gerçekleştiği görülmektedir. Savaş sonrasında sanayileşmeye bağlı olarak işçi göçleri meydana gelmiştir.

1950’li yıllarda sanayileşmenin etkisi ve kentleşmenin başlaması ile kırsal kesimde göç hareketliliği hızlanmaya başlamıştır. Kırsal alanda yaşayan bireylerin çoğunun geçimini tarımla sağlıyor olması ve nüfusun çoğalması sebebiyle insanlar geçim sıkıntısı çekmeye başlamışlardır. İnsanların kırsal kesimleri terk etmeye başladıkları görülmektedir. Artık tarım dönemi sona ermiş, sanayi devrimine geçilmiş ve dolayısıyla bu geçiş süreci insanların yaşama biçimlerini de etkilemiştir. Tarım işçileri işlerinden olmuş ve kentlerde yeni iş imkânları ortaya çıkmış olup insanlar bu sebepten ötürü kentlere göç etmeye başlamışlardır. Ancak bu göçler birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Kentsel bölgelerde meydana gelen ekonomik ve sosyal problemler göç olgusunun bir sorun olarak değerlendirilmesine sebebiyet vermiştir.¹²

1980’lerden sonrasına baktığımızda ise göç olgusu genellikle kentten kente doğru eğilim göstermeye başlamıştır.¹³

Uluslararası göç olgusu incelendiğinde, göç hareketlerinin ağırlıklı olarak az gelişmiş ülkelere gelişmiş ülkelere yönelik gerçekleştiği görülmektedir. Günümüzde bu durumun değişime uğradığı anlaşılmaktadır. Gelişmiş ülkelerin ekonomik faaliyetlerinin dünyanın farklı bölgelerine yayılması nedeni ile bu ülkelere az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere doğru da göç hareketleri gerçekleşmektedir.¹⁴ Dolayısıyla insanlığın içinde bulunduğu dönem ve dönemin şartları göç hareketlerini etkilemektedir.

2.2. Göçün Nedenleri

İnsanların yaşamış olduğu dönem ve dönemin sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi şartlarının göç hareketlerini etkilediği görülmektedir. Bu durumdan hareketle göç etme nedenlerinin ekonomik, sosyal, siyasal ve doğal nedenler

¹² Yüksek KOÇAK ve Elvan TERZİ, “Türkiye’de Göç olgusu Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri”, (2012), s.164.

¹³ Age, s.166.

¹⁴ Zeynep AKSOY, “Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt.5, S:20, (2012), s.294.

olduğunu söyleyebiliriz. Bu nedenlerin çeşitlilikleri insanların yaşamış olduğu coğrafyaya, kültürel yapısına ve yaşam standartlarına bağlı olarak oluşmaktadır.

Örneğin kurak bir coğrafyada yaşayan bir birey geçim kaynağı tarımcılık ise hayatta kalabilmek amacıyla göç edecektir. Diğer yandan eğitim olanaklarının yetersiz olduğu bir yerleşim alanında yaşayan birey ise oldukça gelişmiş refah seviyesi yüksek bir yere sadece eğitim amacıyla göç edecektir.

Bu iki olguya baktığımızda göç hareketleri zorunlu olarak ya da keyfi olarak gerçekleşmektedir. Dolayısıyla insanlar belli amaçlar doğrultusunda farklı sebeplere bağlı olarak göç hareketini gerçekleştirmektedir.

Tablo 1: Göçün Nedenleri¹⁵

EKONOMİK	SOSYAL	SİYASAL	DOĞAL
-İş imkânları	-Eğitim	-Savaşlar	-Erozyon
-Doğal kaynaklar	-Sağlık	-Nüfus mübadelesi	-Aşırı kuraklık
-Gelir dağılımındaki bozukluklar	-Güvenlik	-Sınır değişiklikleri	-Deprem
-Tarım topraklarının bölünmesi	-Hızlı nüfus artışı	-Terör	-Sel
-Ulaşım olanakları	-Eğlenme	-Etnik baskılar	-Çölleşme

Göçün nedenlerini ekonomik nedenler, sosyal nedenler, siyasi nedenler ve doğal nedenler olmak üzere dört ana başlık halinde inceleyebiliriz.

2.2.1. Ekonomik Nedenler

Göç hareketlerinin gerçekleşmesinin temel nedenlerin başında ekonomik nedenler gelir. Çünkü insanlar ekonomik olarak daha iyi şartlarda yaşamını devam ettirebilmek adına sürekli arayışta dırlar. Türkiye'ye baktığımızda özellikle kırsal kesimde artan işsizlik, uygun olmayan sosyo-ekonomik şartlar

¹⁵ Kadir Hoca: "İşçi Göçleri", güncelleme tarihi 26.04.2015, <https://kadirhoca.com/10/konu-anlatimlari-10/insanlar-neden-goc-eder/>, erişim tarihi 18.01.2018

kentsel kesimlere göçte en temel etken olmuştur.¹⁶ Buna bağlı olarak insanlar kendilerine daha iyi yaşam standardı sunan, bulunduğu coğrafya dışında sosyo-ekonomik şartları yüksek başka bir coğrafyaya kısa ya da uzun süreli olarak göç etmek durumunda kalabilmektedir.

Türkiye’den örnek verilirse 1960’lı yılların başında yaklaşık olarak 2500 Türk vatandaşı iş imkânı sağlamak amacıyla yaşamış oldukları ülke sınırlarını geçici veya kalıcı olacak şekilde terk ederek Almanya’ya göç etmiştir. Baktığımız zaman göç hareketlerinin yoğun bir kısmı sosyal devlet anlayışı yüksek, gelir seviyesi oldukça iyi, iş imkânları çok olan gelişmiş ülkelere yönelik olmaktadır. Bu durum göçlerin genellikle ekonomik sebeplere dayalı olarak gerçekleştiğini göstermektedir.

2.2.2. Sosyal Nedenler

İnsanların eğitim, sağlık, güvenlik, eğlence, inanç gibi nedenlerden dolayı bir yerden bir yere göç etmesi sosyal nedenlerden dolayı gerçekleşen göç hareketi olarak sayılmaktadır. Bu sebeplerden ötürü göç hareketleri oldukça fazladır. İnsanların göç ettiği yerler genellikle gelişmiş ve ya gelişmekte olan yerlerdir. Türkiye’de bu sebeplerden dolayı göç hareketleri genellikle kırsal kesimden kentsel kesime doğru olmaktadır.

Elbette ki kişiler, göç gibi zor bir kararı verirken yalnızca ekonomik olarak rahat edeceği, gelişmişlik düzeyi yüksek yerleri tercih etmek dışında kalan başka unsurları da göz önünde bulunduracaklardır. Kentlerdeki eğitim ve sağlık hizmetlerinin kırsal alana göre daha iyi olması bu zorlu kararı veren kişiler üzerinde etkili olmaktadır.¹⁷ Ayrıca eğitim hayatını daha iyi şartlarda sürdürmek isteyen birey eğitimin geliştiği yerlere göç edecektir. “Bu yolla göç veren iller, yalnızca eğitimsiz işgücünü değil, yüksek vasıflı, kalkınmaların itici gücü olan işgücünü de kaybetmektedir.”¹⁸ Ülkemizde genellikle gelişmiş illere kırsal alanlardan eğitim gerekçesiyle göç hareketi oldukça yaygındır.

¹⁶ Nermin ÇELİK ve Güven MURAT , “ Türkiye’de İç Göç Sorununa Yeni Bir Yaklaşım, Stratejik İç Göç Yönetimi” , İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü Fakültesi, S:76, (2014), s.5.

¹⁷ Age, s.6.

¹⁸ Halis BAŞEL , “ Türkiye’de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri”, s.522, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/9293> , erişim tarihi 18.02.2018

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan güvenlik ihtiyacı baktığımızda kişiler için fiziksel ihtiyaçlar kadar önemlidir. Bir başka göç sebebi olarak anılan güvenlik unsuru kişilerin kendilerini güvende hissetmemesi neticesinde ortaya çıkan, kurulu düzenlerini bozarak kendilerini daha güvende hissettikleri alanlara göç etmeleridir.¹⁹

Bu unsura örnek Suriye'de çıkan iç savaş sebebiyle güvenliklerini tehlikede gören Suriyeli sığınmacılar; mesleklerini, mallarını, mülklerini arkalarında bırakarak güvenli gördüğü Türkiye'ye sığınmışlardır.

Sosyal nedenleri etkileyen olgulardan biri olan inanç sebebiyle tarihte ve günümüzde oldukça fazla göç hareketi gerçekleşmiştir. Örneğin İslam tarihinde tarihinde Hicret'in anlamı göç diye açıklanmaktadır. 622 yılında Hz. Muhammed ve takipçilerinin dini inançları nedeniyle Mekke'den Medine'ye göç ettiğini görmekteyiz. İnanç sebebiyle göçe başka bir örnek Myanmar Birliği Cumhuriyeti'nin Arakan bölgesinde yaşamakta olan Müslümanlara karşı yapmış oldukları katliamlar sonucunda ortaya çıkan göç hareketleridir.

Baktığımızda sosyal sebeplerden dolayı göç hareketleri insanlığın ilk çağlarından itibaren gerçekleşmeye başlamış ve günümüzde de devam etmektedir.

2.2.3. Siyasi Nedenler

Savaş, terör, işgal, nüfus mübadelesi, devrim gibi olaylardan dolayı gerçekleşen göç hareketlerine siyasi göç denilmektedir. Bu olgu insanların siyasi sebeplerden dolayı bulunduğu yeri terk edip başka güvenli bir yere göç etmek zorunda kalmaları sonucunda gerçekleşir. Bu durum kişilerin üzerindeki siyasi baskılar neticesinde de gerçekleşmek zorunda kalabilir. Örneğin Suriye'deki iç savaştan dolayı Suriye halkı can güvenliklerini sağlamak amacıyla buldukları yerleri terk etmek zorunda kalıp farklı ülkelere sığınmışlardır.

Siyasi sebeplerle gerçekleşen bir diğer göç türü mübadele göçleridir. Bir antlaşmanın şartlarına bağlı olarak yapılan, ülke nüfuslarının karşılıklı olarak

¹⁹ ÇELİK- MURAT , age, s.6.

yer değiştirmesi sonucu oluşan glerdir.²⁰ 30 Ocak 1923 tarihinde Lozan Barış Konferansı'nda imzalanan 'Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme 'ye istinaden gerçekleşen Türk-Yunan nüfus mübadelesi bu duruma örnek verilebilir.

2.2.4. Doğal Nedenler

Doğal göçler, yeryüzünde meydana gelen sel, erozyon, heyelan, kuraklık, deprem, tsunami, volkanik püskürme vs. gibi doğa olaylarından kaynaklı olarak can güvenlikleri tehlikeye giren insanların bu durumdan kurtulmak için daha güvenli olan yerlere kısa ya da uzun süreli olarak g etmesi sonucu oluşur. Yeryüzü var olduğu sürece insanların can güvenliğini tehlikeye atan doğa olayları gerçekleşmeye devam edeceği için doğal sebebe dayalı göçler de her zaman yaşanacaktır.

5. yüzyılda yaşanan kuraklık Hunların ve Moğolların Orta Asya'dan göç etmesine sebep olmuştur. 1999 yılında Kocaeli-Gölcük merkezli yaşanan depremden sonra çok sayıda insanın bölgeyi terk etmek zorunda kalarak başka illerde ikamet etmeye başlaması, ülkemizde yaşanan doğal sebebe dayalı en belirgin g örneklerinden biridir.

2.3. G eşitleri

Gler i göçler ve dış göçler şeklinde iki başlık altında incelenmektedir. İ g, bireylerin yaşamış oldukları ülkenin kendi sınırları içerisinde çeşitli sebeplere bağlı olarak yaşadığı yeri terk edip aynı ülke içerisinde başka bir yere g etmesidir.

“İ g, kırdan kıra, kırdan kente, kentten kıra, kentten kente şeklinde gerçekleştirilebilmektedir.”²¹

Dış g, bir ülke sınırları içerisinde bulunan bireyler tarafından belli sebeplerle geçici ya da kalıcı olarak başka bir ülke sınırlarına yapılan g

²⁰, “Geçmişten Günümüze G Olgusu”, Ayşegül BEKTAş, Mart 2016 , <https://ayeglbekta.wordpress.com/2016.03.02/gecmisten-gunumuze-goc-olgusu/> , erişim tarihi 19.10.2017

²¹ İpek SÜRMELİ, “ Türkiye'de İ Gn Değişim ve Dönüşümü: Kentten Kıra Yöneliş”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Gazi Akademi Genç Sosyal Bilimciler Sempozyumu, (2017) zel sayısı, s.278.

hareketidir. “Gelişmiş ülkelerdeki, nüfusun durağanlığı ya da gerilemesi ile birlikte işgücü arzı, az gelişmiş ülkelerdeki nüfus fazlası ve kaynakların yetersizliği, insanların göç etmesine neden olmaktadır.”²²

Dış göç olgusunun gerçekleşmesinde terk edilen ülkedeki itici faktörler önemli bir yer tutar. Göç edilerek gidilecek olan ülkenin çekici faktörlerinden ziyade, göç için terk edilen ülkenin itici faktörleri daha çok önemlidir.²³

“İç göçler “mevsimlik göçler, sürekli göçler, emek göçleri ve zorunlu gönüllü göçler” diye kendi içerisinde ayrılırken; dış göçler “beyin göçleri, işçi göçleri ve mübadele göçleri” diye kendi içinde ayrılabilir.”²⁴ “Ülke sınırları içerisinde yapıldığı için iç göçlerde ülke nüfusunda herhangi bir artış veya azalma söz konusu olmaz ancak bölgelerin ya da illerin nüfus oranı değişir.”²⁵ Mevsimlik göçler “Yıl içerisinde belli dönemlerde yapılan göçlerdir. Türkiye’de şehirlere, tarım bölgelerine ve turizm faaliyetlerinin yoğun olduğu alanlara belirli bir süre çalışmak için yapılan göçlerdir, insanların turistik amaçlı yaptıkları ziyaretler de bu göç kapsamına girer.”²⁶ Ülkemizin bazı bölgelerinde sıcaklığın yüksek olması nedeniyle yaz aylarında yaylalara çıkılır. Örneğin Mersin, Adana, Osmaniye gibi yaz sıcaklığının yüksek olduğu illerde yaylalara çıkılması mevsimlik göç niteliğindedir. “Ayrıca ülkenin Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri ile Karadeniz Bölgesi’nde hayvan otlatmak ve arıcılık yapmak üzere mevsimlik göçler gerçekleştirilmektedir.”²⁷ “Mevsimlik göç yaşayan gruplar birden fazla sosyal ve kültürel yapıyı iç içe yaşamaktadırlar.”²⁸

Sürekli göçler, “Bir yerden başka yere geri dönmeyecek şekilde göç edilmesidir. Adana’dan gelen ailenin İstanbul’da kendilerine hayat kurarak burada hayatlarına devam etmeleridir.”²⁹

²² SAYIN, age, s.4.

²³ Murat ÖZDEMİR, “Türkiye’de İç göç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği”, (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, 2008), s.21.

²⁴ KOÇAK-TERZİ, age, s.169.

²⁵ Age, s.169.

²⁶ Sosyal Deyince: “Mevsimlik Göç”, <https://www.sosyaldeyince.com/bilgi-kutusu/mevsimlik-goc-t2374.0.html> , erişim tarihi 27.03.2018

²⁷ Hakan ÖZDEMİR, “Türkiye’de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme” , Akademik Bakış Dergisi, S:30, (2012), s.9.

²⁸ Serdar SAĞLAM , “Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme”, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, S:5 ,(2006), s.34.

²⁹ Gök Bilgi: “Geçici ve Sürekli Göç Nedir?” , <http://www.gokbilgi.com/gecici-ve-surekli-goc-nedir/> , erişim tarihi 27.03.2018

Göçün nedenlerinde de değindiğimiz gibi insanlar daha iyi şartlarda yaşamak için gönüllü olarak da göç edebilirken doğal afet, terör veya savaşlar neticesinde de zorunlu olarak göç edebilmektedir.

Sürekli göçlerde zaman uzun süredir ve sürekli göçler geri dönmek üzere yapılır.³⁰ Bazen kısa süreli olarak düşünölen göç hareketleri sürekli hale gelebilir.

“Uluslararası emek göçü, insanların istihdam amacıyla bir ölkeden diğerine hareket etmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu yeni bir olgu değildir ve her zaman insanlık tarihinin bir parçası olmuştur.”³¹ Mevsimlik göçlere baktığımızda emek göçleri ile ortak özellikleri vardır ancak mevsimlik göçler emek göçlerine göre süre bakımından daha kısadır.

Gönüllü göçler hiçbir baskı altında kalmadan kendi rızaları doğrultusunda insanların yaptıkları göç iken zorunlu göçler beklenmedik anda baskı sonucu veya doğal afetlere bağlı olarak yapılan göçlerdir. Gönüllü göçlerde insanların belli istekler doğrultusunda göç hareketlerini gerçekleştirdikleri görölmektedir. Bir öğrencinin iyi bir eğitim alıp kariyer yapmak amacıyla gönüllü olarak yurt dışına taşınıp eğitim görmesi gönüllü göçe örnek sayılabilir. Fakat zorunlu göçte mecburiyet söz konusudur. Köyde yaşayan bir bireyin iş bulamayıp çalışıp hayatını devam ettirmek amacıyla kente taşınması zorunlu göçe örnektir. Türkiye’de yapılan, zorunlu göçler genellikle batı ve güney bölgelere yapılmaktadır.³²

“İyi düzeyde eğitim almış ve çeşitli araştırmalara önderlik yaparak, gelişim sağlanacak çeşitli dallarda çalışan insanların daha gelişmiş ölkelere yerleşerek, çalışmalarını orada yapmalarına beyin göçü denilmektedir.”³³ Kendini yetiştiren bireyin ölkesindeki imkânlardan memnun olmayıp yaşam olanakları daha iyi olan bir öлкеye göç etmesi doğal olarak karşılanabilir. Birey için olumlu olan bu durumun beyin göçü veren öлкеyi olumsuz etkileyeceği kesindir. “Beyin göçü, ölkeler arasındaki gelişmişlik farkının artmasına neden

³⁰ KOÇAK-TERZİ, age, s.170.

³¹ IOM Turkey: “Emek Göçü ve İnsani Kalkınma”, <http://www.turkey.iom.int/tr/emek-g%C3%B6%C3%A7%C3%BC-ve-insani-kalk%C4%B1nma> , erişim tarihi 27.03.2018

³² KOÇAK-TERZİ, age, s.171.

³³ Mailce: “Beyin Göçü Nedir? , <https://www.mailce.com/beyin-gocu-nedir.html> , erişim tarihi 27.03.2018

olmaktadır. Bu nedenle, sınırlı kaynaklarıyla yetiştirdiği insanları kaybeden az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin kalkınmaları yavaşlamaktadır.”³⁴

“Ekonomik gelişmenin yavaş olduğu ülkelerde iş olanaklarının kısıtlı olması, iş imkânlarının fazla olduğu gelişmiş ülkelere doğru olan göçlere neden olmaktadır. İş bulmak ve çalışmak amacıyla yapılan bu göçlere işçi göçü denir.”³⁵

Bir antlaşmanın esaslarına dayanılarak ülke nüfuslarının yer değiştirmesi olarak adlandırılan göçe mübadele göçleri denmektedir. Kelime anlamı değiş-tokuş olan mübadeleden de anlayacağımız gibi ülkedeki nüfusların yer değiştirmesidir. Kendi tarihimize de baktığımızda bu tür göçleri görmemiz mümkündür.³⁶ Örneğin, Kurtuluş Savaşı sonrasında Lozan Barış Antlaşması ile Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan nüfusların yer değiştirmesi bu duruma kanıt niteliğindedir.

2.4. Göç Kuramları

Bu başlık altında Ravenstein’in Göç Kanunları, İtme Çekme Kuramı, Petersen’in Beş Göç Tipi, Kesişen Fırsatlar Kuramı ve Merkez Çevre Kuramı anlatılmıştır.

2.4.1 Ravenstein’in Göç Kanunları

William Farr’ın göç hakkındaki “göçün, hiçbir kesin kanuna bağlı olmaksızın yürüdüğü” fikrinin yanlış olduğunu kanıtlamak isteyen Ravenstein, çalışmasını 1871 ve 1881 yılı İngiliz nüfus sayımı istatistiklerinin verileri üzerine kurmuş ve bu verilerden hareketle de yedi göç kanunu belirlemiştir. Dönemi adına ve daha sonraki dönemler için göç çalışmaları hakkında önemli bir öncü olan Ravenstein’in çalışmasının kuramsal temeli endüstrileşme ve kentleşme olguları üzerine kurulmuştur.

Ravenstein ’ın belirlediği yedi göç kanunu şunlardır:

1-Göç ve mesafe: Göçmenler genellikle kısa mesafeli yerlere göç etmeyi tercih ederler. Bu göç dalgasının da büyük sanayi ve ticaret merkezlerine

³⁴ BEKTAŞ age,

³⁵ Kadir Hoca: “İnsanlar Neden Göç Eder? , güncelleme tarihi 26.10.2015 , <https://kadirhoca.com/10/konu-anlatimlari-10/isci-gocu-gocleri-ve-ozellikleri-nedir/> , erişim tarihi 27.03.2018

³⁶ KOÇAK-TERZİ, age, s.171.

doğru olduğu görülür. Dolayısıyla bu bölgedeki yoğunluğun oranının fazla olması beklenir.

2-Gç ve basamakları: Ravenstein; sanayi ve ticaret merkezlerine doğru olan gç, kentin nüfusunun artması ve sonrasında terk edilen bu bölgelerin de uzakta kalan yerlerden gç alması ile boşalan kısmının dolması şeklinde oluşan hareketi gç ve basamak olarak adlandırmıştır.³⁷ Yani baktığımızda bir sirkülasyonun yaşandığını görürüz. Endüstrisi daha iyi olan yerlere doğru bir gç hareketi yapılır, bunun neticesinde terk edilen yerin nüfusunda seyrelme yaşanır. Daha uzak bölgelerden de bu seyrelme yaşanan yerlere doğru göç hareketi oluşur.

3-Yayılma ve emme süreci: Gç olgusunda yayılma ve emme süreçlerinde bir amaç birlikteliği olduğunu belirten Ravenstein; göçmenlerin, kentin getirisinden pay almak istediklerini ya da daha iyi şartlarda yaşamak istediklerini bunun da yayılma süresini desteklediğini, gç alan kentlerin de gelişen sanayisine ihtiyaç duyduğu iş gücü göçmenler ile karşılanmakta yani kentsel sanayi merkezlerince emilmekte olduğunu ifade eder.

4-Gç zincirleri: Ravenstein gç olgusunun, bir kez yaşanmasıyla birlikte bu olgunun yaşanmaya devam ettiğini ve zincirleme şeklinde bir süreç olduğunu ifade etmektedir.

5-Doğrudan gç: Ravenstein, ilk dört kanununda anlattığından başka bir tür göçü anlattığı bu kavramında; göçün basamaksız, uzun mesafeli ve dolaysız olarak ticaret ve sanayi merkezlerine yönelmekte olduğunu öne sürer.

6-Kır kent yerleşimcileri farkı: Ravenstein bu kavramında, kentte yaşayan kişilerin kırsal kesimde yaşan kişilere göre daha az gç etme eğiliminde olduğunu savunmaktadır.

7-Kadın erkek farkı: Ravenstein, bu kavramında ise kadınların erkeklere oranla daha fazla gç etme eğiliminde olduklarını ifade etmektedir.³⁸ Yani göçün cinsiyetler arası farklılık gösterdiği düşüncesini savunur.

³⁷ Savaş CAĞLAYAN, “ Gç Kuramları, Gç ve Göçmen İlişkisi” , Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S:17, (2006), s.69.

³⁸Age, s.70.

2.4.2 İtme Çekme Kuramı

1966 yılında Everett Lee tarafından ortaya atılan kuram sonraki yıllarda farklı kişiler tarafından katkı yapılarak geliştirilmiştir.

Lee kuramında göç ile ilgili itici ve çekici faktörleri belirlemiş, dört temel faktör üzerinde durmuştur. Bu faktörleri; yaşanan yerle ilgili faktörler, gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler, işe karışan engeller ve bireysel faktörler olarak adlandırmıştır. Lee, hem yaşanan yerde hem de gidilecek yerde itici ve çekici faktörlerin var olduğunu ifade ederek bu itmeye neden olan olumsuz faktörler ve çekmeye neden olan olumlu faktörlerin kişisel ve göreceli olduğundan bahseder. Dolayısıyla yaş, cinsiyet, eğitim, ırk vb. gibi demografik faktörlerin değerlendirilmesinin itme çekme kuramı için çok önemli olduğunu ifade eder.

Kuramındaki diğer boyut ise göçün iki belirleyenin olduğunu ve bunların kişisel ve kişisel olmayan faktörler olduğunu belirtir.³⁹

Kırsal bir bölgede yaşayan ve kente göç eden bir kişi düşünelim. İş olanakları açısından kente göç etmiş ve bu durum bu kişi için çekici faktörken, bırakıp gittiği kırsal bölge iş imkânlarının zayıf olması ile itici faktördür ve bu itici-çekicilik durumu görecelidir.

2.4.3 Petersen'in Beş Göç Tipi

William Petersen, beş göç tipinden bahseder.

1-İlkel göçler: Dediği ilk tip doğal çevrenin ortaya çıkarttığı itme etkisiyle meydana gelen göçlerdir. Burada doğanın yarattığı baskı kavramını kullanır.

2-Zoraki göçler: Bu kavramlarda ise sosyal durumun yarattığı baskıdan bahseder. Sosyal durumun yarattığı baskı karşısında birey ya da toplum, göç edip etmeyeceği konusunda kendisi karar verir. İşte bu durumu yönlendirilen göç olarak tanımlamıştır. Eğer ki karar verme durumu oluşmamışsa ve oluşturulamaz ise bu durumu zoraki göç olarak tanımlamıştır.

3-Serbest göçler: Şu ana kadar bahsettiği kavramların dışında, herhangi bir zorlayıcı veya itici bir güç olmaksızın, bireysel olarak yapılan ve kişisel tercihlere göre yapılan göçlerdir.

³⁹ Age, s.72.

4-Kitlesele göç: Petersen'a göre teknolojik gelişmeler, ulaşım yollarının ve imkânlarının gelişmesiyle göç olgusu kitlesele bir hal almıştır. Bu göç tipinde, göç olgusu kolektif bir olgu haline gelmiştir.⁴⁰

5-Yönlendirilen göçler: Bu göç tipinde de zoraki meydana gelen göçlerde olduğu gibi siyasi baskılar, doğal nedenler sebebiyle göç hareketleri yönlendirme sonucunda meydana gelmektedir.

2.4.4 Kesişen Fırsatlar Kuramı

Stouffer'ın 1940 yılında ilk olarak bahsettiği bu kuramı oluştururken Cleveland'ın anakent bölgesine ait nüfus istatistiklerini kullanmış ve bu istatistik sonuçlarına göre evlerinden taşınan kişileri veri kabul ederek çalışmasını yapmıştır. Stouffer'a göre göç edilecek iki merkez varsa çekme faktörlerinin de var olduğundan bahseder. Bunların en önemlisinin ise mesafe faktörü olduğunu öne sürer. Kişinin yaşadığı yer ile göç edeceği yer arasındaki mesafenin kısa olmasının göç edecek birey için olumlu anlama geldiğini belirtir. Yaygın kullanılan bir kuram olmayan Kesişen Fırsatlar Kuramı özellikle ekonomik temelli göçlerde ve işçi göçlerinde daha fazla kullanılmaktadır.

Baktığımızda var olan fırsatların değerlendirilmesi sonucu göç olgusunun yaşandığını anladığımız bu kuramda kişiyi çeken birçok faktörün var olduğundan ve kişilerin fırsat olarak değerlendirdiği etmenlerin niteliğinden bahsedildiğini görmekteyiz.⁴¹ Yani göçmenin göç edeceği mesafenin önemini vurgular ve göç edeceği yerdeki fırsatların fazla olmasının göç olgusunun yaşanmasında büyük etmen olduğunu belirtir.

2.4.5 Merkez Çevre Kuramı

Çok yaygın olarak kullanılan göç kuramlarından olan Merkez Çevre Kuramı; Samir Amin, Immanuel Wallerstein, Andre Gunder Frank gibi birçok düşünür tarafından geliştirilmiştir. Bu kuramda, dünyanın merkez ve çevre olmak üzere ikiye ayrıldığı ve bu iki kavramın varoluşunun birbirlerine olan ekonomik bağılılığından ileri geldiği öne sürülür. "Bu kuram "merkez çevre"

⁴⁰Age, s.76.

⁴¹Age, s.77-78.

ilişkileri ya da “gelişmiş-az gelişmiş” ülkeler arası çıkara sömürüye dayanan ilişkileri vurgulayan alternatif bir yaklaşımdır”.⁴²

Kuramın düşünürlerinden biri olan Wallerstein, kapitalizmin günümüz ekonomisini ve buna bağlı olarak diğer yapıları belirlediğini belirtir. Wallerstein’ın bu yaklaşımına göre dünyanın bir parçası olan merkezden kastın ekonomik ve sosyal olarak gelişmiş ve genel olarak da kapitalist ilişkiler sistemini benimsemiş ülkeler olduğu, diğer parçası olan çevreden kastın ise bu kapitalist ağlar ve değerlerle kuşatılmış merkez ülkelere bağımlı olan ülkeler olduğu ifade edilir. Baktığımızda bu iki başlık altında merkez ve çevre ülkeler birbirine ekonomik temelli olarak bağımlıdır. Bu bağımlılık ilişkisinin, merkez ülkelerin, iş gücü, hammadde ve üretilen malın pazarlanması gerekçeleriyle çevre ülkelere bağımlı olduğu ifade edilir. “Böylece çift yönlü bir bağımlılık durumu ortaya çıkmaktadır.”⁴³

Merkez ülkeler yani gelişmiş olan ülkeler, kapitalist birikimlerini geliştirmek için çevre ülkelere yani az gelişmiş ülkelere ihtiyaç duyarlar. Bu az gelişmiş çevre ülkelerde ekonomik refahlarını yükseltmek için merkez ülkelerle ilişki içerisinde olmalıdır.⁴⁴

2.4.6 Göç Sistemleri Kuramı

Ekonomik ve politik temelli olarak geliştirilmiş olan bu kurama göre iki ya da daha fazla ülke karşılıklı olarak göçmen değişimiyle bir göç sistemi ve ilişkiler zinciri oluştururlar ve bu ilişki birbirine yakın ülkeler arasında da olabileceği gibi birbirine uzak olan iki ülke arasında da olabilir. Bu kurama göre bu iki ülke arasında ilişkinin göç olgusu öncesinde yaşanan ticarî, malî ilişkiler; politik nüfuz, kültürel bağlam ve askerî işgal gibi faktörlere dayandığı belirtilir.

Göç alan ve göç veren iki ülke arasında makro ve mikro boyutta ilişkilerden söz edilir. Söz konusu makro boyuttaki ilişkilerin sonucu ortaya çıkan yapı göç olgusuna ait sosyal hareketin planlanmasını kolaylaştırır. Mikro boyut ise, göçmenlerin kendi aralarında yerleşim sorunları ile baş edebilmek

⁴² Fuat GÜLLÜPINAR, “Göç Olgusunun Ekonomi-Politik ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme”, Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, S:4, Nisan (2012,) s.67.

⁴³ E. Deniz Ela ÖZCAN, “Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme”, Gazi Üniversitesi, İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, s.200.

⁴⁴ ÇAĞLAYAN, age, s.78-79-80-81-82.

amacıyla oluşturdıkları informal sosyal ağlardır. Bu kurama göre mikro boyutun temeli oluşturdıkları bu sosyal ağlardır.

Faist, bu kuramın üç özelliğini vurgular: İlki göç sistemlerinde, bir insan akışı söz konusu olduğunu, iki ya da daha fazla mekân ve ulus-devleti içerdiğini belirtir. İncelediğimizde bu kuram insanlardan ziyade ülkeler arasındaki ilişkiler üzerinde durur. Örneğin iki ülke arasındaki ticaret ve güvenlik anlaşmalarına vurgu yapar.

İkinci özellik göç sistemlerindeki süreçler üzerine yoğunlaşılmasının vurgulanmasıdır. Göç olgusu bir defa değil aksine zaman içerisinde bir sürü olayı da beraberinde barındıran aktif bir süreçtir.

Üçüncü ve son özellik ise ülkeler arası eşitsizlikler ve göç edilen ülkelerin göçmenleri kabul etmeleri gibi etmenlerin etkisiyle kişiler kalış veya gidiş alternatifleri, adaptasyon biçimleri, durum ile başa çıkma amacıyla çeşitli stratejiler geliştirdiğini ifade eder.

Bakıldığında bu kuram, iki ülke arasında yaşanan göç olgusunun anlamlandırılmasında da çok önemlidir bu noktada.⁴⁵

2.4.7 İlişkiler Ağı Kuramı

“Göçmen ilişkiler ağı kavramı, terk ettikleri kendi ülkeleri ile yeni yerleştikleri ülkelerde eski göçmenler, yeni göçmenler ve göçmen olmayan kişiler arasında ortak köken, soydaşlık ve dostluk bağlarından oluşan kişiler arası bağlantıları ifade etmektedir.”⁴⁶ Bu tür bağlar insanların yardıma ihtiyaç duyduklarında yardım almak ya da iş bulmak konusunda başvurabilecekleri bir sermaye olarak değerlendirilmektedir.⁴⁷

Bu kuramda diğer bahsedilen kuramlardan farklı olarak, ilişkiler ağı üzerinde durulmuş olup göç alan ve veren ülkeler arasında kurulan sosyal ağların varlığı ve göçler üzerine olan etkisinden bahsedilmektedir.

Wilpert, önceden göç eden göçmenlerin sonraki gelenlere altyapı oluşturduğunu ve onlara tecrübe oluşturdıklarını belirtir. Yani yeni göç dalgaları daha önceden göç eden göçmenler tarafından kurulmuş olan bu ağı

⁴⁵ Age, s.82-83-84.

⁴⁶ GÜLLÜPİNAR, age, s.73.

⁴⁷ ÖZCAN, age, s.202.

harekete geçirir. Kurulmuş olan bu ilişki ağı zaman içerisinde farklı boyutlar almakta ve ağın içeriği değişerek daha karmaşık hale gelmektedir.

Bu ağların oluşmasında kişilerin ihtiyaçları en büyük etken olup kendiliğinden oluşur ve zaman içinde kendiliğinden gelişir ve değişir.

“Göç ağları, her türlü sosyal değişkene dayanır, üst düzey ilişkileri örgütlemesi gerekmez, bizzat kendiliğinden ortaya çıkarlar.”⁴⁸

Göçmen ağı adı verilen bu ağların 6 önemli işlevi olduğu belirtilir. Bunlar şu şekildedir:

- 1- Göçmenleri, göçün verdiği rahatsızlıktan ve masraflardan önemli ölçüde rahatlatırlar.
- 2- Göçmenleri içine girdikleri toplumdaki yalıtırlar ve onların kendi yurtlarıyla ilişkilerinin devamını sağlarlar.
- 3- Göçün başlangıcını ve hedef yerini etkileyerek önemli ölçüde kimlerin göçeceğini belirlerler.
- 4- Göçmenlerin gittikleri yerlerde uyumları için kolaylık sağlarlar.
- 5- Kendi anayurtlarındaki potansiyel göçmenler ve ağa yeni katılanlar için yabancı toplumdaki fırsatlar ve resmi yapılanmalar hakkında haber kanalları gibi hizmet verirler.
- 6- Göçün hızını ve büyüklüğünü önemli oranda belirlerler.

Bu kuram diğer kuramlardan farklı olarak bireyi ön plana çıkarmış ve göçmenler üzerinde durarak göç olgusunu anlamlandırmaya çalışmıştır.⁴⁹

2.5. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Sığınmacıların Göç Hareketleri

2010 yılının sonlarına doğru Tunus, Mısır, Libya, Yemen ve Ürdün’de yaşanan Arap Baharı neticesinde 2011 yılının Mart ayı itibariyle Suriye’de karışıklıklar ortaya çıkartılmıştır. Yaklaşık kırk senedir iktidarda bulunan Baas Partisi’nin (Esed Rejimi) askerî ve siyasî güçlerle ters düşmesi üzerine Baas Partisi (Esed Rejimi), Suriye’de özgürlükleri kısıtlayıcı hareketlerini arttırdı. Özgürlükçü düşünceye sahip bazı öğrenci grupları, Baas Partisi’nin (Esed

⁴⁸ SAYIN, age, s.73

⁴⁹ ÇAĞLAYAN, age, s.84-85-86-87-88.

Rejimi) baskıcı politikasını eleştirmek için sokaklarda eylem yapmaya başladı. Baas Partisi bu ayaklanmaları durdurmak halkı sindirmek için ülke genelinde silahlı güç kullanmaya yöneldi. Suriye halkı, yönetimin günden güne çoğalan sert politikalarına karşı tepkisini arttırmaya başladı.

Esed yönetimini protesto ederek Beşar Esed'i istifaya davet etti. Esed Yönetimi ülkede cereyan eden halk hareketini bastırmak için silah kullanarak halkının ölümüne neden olmuştur. 2012 yılı Nisan ayında Türkiye-Suriye sınırındaki Yayladağı ilçesine yakın Güveççi Köyü sınırında yaşayan, aralarında kadın ve çocuklarında bulunduğu yaklaşık 250-300 kişilik bir grup, yönetimin kendilerine uygulamış olduğu baskılardan kurtulmak ve can güvenliklerini sağlamak amacıyla sınırdaki tel örgüyü aşarak Türkiye sınırını 2-3 metre geçti. Türkiye'den sığınma isteyen Suriye vatandaşlarının istekleri Türkiye tarafından kabul edildi. İstekleri kabul edilen Suriyeli grup spor salonuna götürüldü.⁵⁰ Türkiye Cumhuriyeti, Hatay'da Suriye vatandaşları için ilk kampı kurdu.

Türkiye, Esed'i yenilikler gerçekleştirip olaylara müdahale etmesi konusunda uyardı. Esed rejimi bu uyarıları dikkate almadı. Türkiye Cumhuriyeti yetkilileri Suriye yönetimi ile diplomatik ilişkileri kesme kararı aldı. Esed rejimine karşı çıkan muhaliflere destek olmaya karar veren Türkiye, Esed rejimine karşı savaşan Özgür Suriye Ordusu'nun bireylerinin Türkiye'ye girmesine izin verdi.

Kendini güvende hissetmeyen Suriye Halkı, ülkeyi terk ederek başta Türkiye olmak üzere birçok ülkeye göç etti. Karışıklıkların başladığı ilk günden beri 'Açık Kapı Politikası' uygulayan Türkiye; Hatay, Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa, Mardin, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman, Adana ve Malatya illerinde Suriye halkı için kamp kurdu.

AFAD'ın vermiş olduğu verilere göre kurulan kamplarda sığınmacıların günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için market, ısınma, güvenlik, ibadet, altyapı, haberleşme, itfaiye, tercümanlık, psiko-sosyal destek ve bankacılık hizmetleri de verilmekte olup, sığınmacıların çamaşır ve bulaşıklarını yıkayabilmeleri için gerekli imkânlar sağlanmaktadır. Aynı zamanda barınma

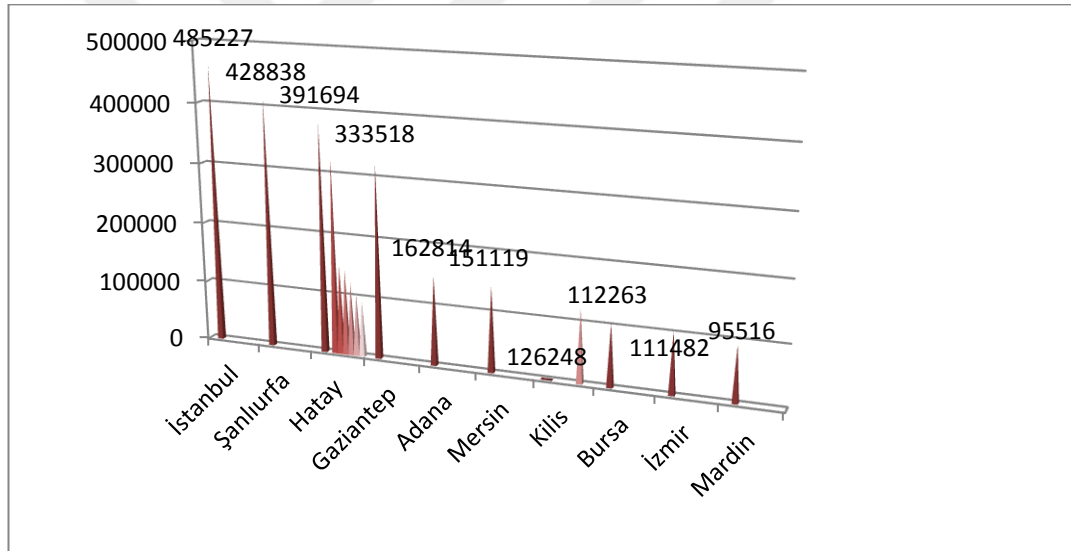
⁵⁰ T24 : "250 Suriyeli Türkiye'ye Geçti" , 29.04.2011, <http://t24.com.tr/haber/250-suriyeli-turkiyeye-gecti-yayladagi-aa.142089> , erişim tarihi 19.11.2017

merkezlerinde insani ihtiyaçların dışında Suriyeli misafirlerin sosyal ihtiyaçlarına yönelik eğitim ve mesleki kurs faaliyetlerinde bulunabilmeleri için özel alanlar kurulmaktadır.

Suriyeli sığınmacıların boş zamanlarını değerlendirmeleri için dinlenme merkezleri, çocuk ve oyun parkları, televizyon odaları ve internet hizmetleri bulunan ortam hazırlandı.⁵¹

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden elde edilen bilgiye göre toplam kamp sayısı 26'ya ulaşmıştır. Türkiye'ye gelen sığınmacılardan sadece %10'u kamplarda kalmaktadır. Kampların dışında kalan sığınmacılar hemen hemen Türkiye'deki tüm şehirlere dağılmıştır.⁵² Aşağıdaki tabloda sınırlarında en çok Suriyeli sığınmacı barındıran ilk on il gösterilmiştir.

Şekil 1: “Türkiye’de Geçici Koruma Altında Suriyeli Barındıran İlk On İl.”⁵³

Türkiye, Ekim 2011’de yayınlamış olduğu Geçici Koruma Rejimi ile Suriyeli sığınmacıların kalma süresine sınırsızlık getirmiş ve sınır dışı edilmeme hakkı tanımıştır. Sığınmacılara eğitim, sağlık, barınma gibi konularda yardım hakkı verilmiştir. Türkiye’nin sınır komşusu olması nedeniyle diğer ülkelere

⁵¹Osman AĞIR ve Murat SEZİK, “Suriye’den Türkiye’ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları”, Birey ve Toplum, Cilt.5,S:9, (2015), s.101.

⁵² Göç İdaresi Genel Müdürlüğü : , http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler_409_558_560 , erişim tarihi 17.08.2017

⁵³ En Son Haber : “ En Çok Suriyeli Bulunduran 10 İl.” , 29.06.017, <http://www.ensonhaber.com/en-cok-suriyeli-bulunduran-10-il.html> , erişim tarihi 28.08.2018

nazaran daha iyi olanaklar sağlması, sığınmacıların kendilerini Türk topraklarında güvende hissetmesi ve dinsel sebeplerden dolayı her geçen gün Türkiye'ye sığınan Suriyeli sığınmacı sayısı hızla artış göstermektedir.

Göçmen sayısının ve giderlerin artmasına rağmen 'Açık Kapı Politikasını' devam ettiren Türkiye, gün geçtikçe sığınmacılar için harcamalarını arttırmaktadır.

08.07.2017 günü Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı G20 zirvesinde yapmış olduğu basın açıklamasında iç karışıklıkların başladığı ilk günden beri Türkiye'ye sığınan Suriye vatandaşları için yaklaşık otuz milyar dolar harcama yapıldığını belirtmiştir.⁵⁴ Türkiye Cumhuriyeti sadece maddi harcamalarla kalmayıp yeni kanunlar çıkarmaya başlamıştır. 11 Nisan 2014'te 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslar Arası Koruma Kanunu (YUKK) Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanun ile İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü(GİGM) kurulmuş, yabancılar hukuku mevzuatı tek bir kanun altında toplanmıştır.

"6458 Sayılı Kanun, yabancıların Türkiye'ye giriş ve çıkışları, vatansız kişileri, yabancıların Türkiye'den sınır dışı edilmesini, mültecileri, uluslararası koruma müessesesini detaylı olarak düzenlemiştir. Bu açıdan yasa, yabancılar hukukundaki birçok konuyu bir araya getirmiş ve yasal düzenlemesine kavuşturmuştu."⁵⁵

İlk zamanlarda geçici olacağı düşünülen göç hareketleri, ülkedeki iç savaşın devam etmesi sebebi ve insanların can güvenliğinin olmamasından dolayı kalıcı bir hale gelmiştir. *İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 09.08.2018 tarihi itibarıyla yapmış olduğu açıklamaya göre Türkiye'deki toplam sığınmacı sayısı 3.545.293 kişidir.*⁵⁶ Her geçen gün ülkenin bir parçası haline gelen sığınmacılar para kazanıp zaruri ihtiyaçlarını

⁵⁴ Yeniçağ Gazetesi: "Suriyelilere 30 Milyar Dolar Harcadık." , 08.07.2017, <http://www.yenicaggazetesi.com.tr/erdogan-suriyelilere-30-milyar-dolar-harcadik-167796h.htm> , erişim tarihi 23.11.2017

⁵⁵Erdal ARAP ve Seher ÇERÇİ, "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun getirdikleri", 2014/2 ,Hukuk Gündemi, (2014), s.127.

⁵⁶ Göç İdaresi Genel Müdürlüğü: http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma_363_378_4713 , erişim tarihi 18.08.2018

karşılmak için farklı alanlarda çalışmaya başlamışlardır; ancak bunun için de bazı şartları yerine getirmeleri gerekmektedir.

Geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılar geçici koruma kimlik kartlarını aldığı tarihten 6 ay sonra çalışma izni almak için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na başvuruda bulunabilirler. Sığınmacılar başvurularını sadece ikamet ettikleri illerdeki yetkili yerlere yapabilmektedir. Sağlık ve eğitim alanında çalışmak isteyen geçici koruma altındaki sığınmacıların ön izin almaları gerekmektedir. Sadece Türk vatandaşları tarafından yapılan işler için sığınmacılara izin verilmemektedir. Mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışmak isteyen geçici koruma altındaki sığınmacıların herhangi bir izin almalarına gerek yoktur. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca(ÇSGB) çalışma izinleri için değerlendirme kriterleri belirleniyor. Bu kriterlere uygun olan başvurular olumlu olarak cevaplandırılıyor. Bir iş yerinde çalışan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların sayısı bu işyerinde çalışmakta olan Türk vatandaşlarının %10'unu geçemiyor.⁵⁷

Çalışma alanında belli şartların taşınması gerektiğinden dolayı sığınmacılar geçimlerini sağlayabilmek, para kazanabilmek adına kaçak yollarla çalışmaktadır. Çalışmaları yasak olmasına rağmen bazı Suriyelilerin çeşitli işlerde kaçak olarak çalıştıkları bölge halkı ve idareciler tarafından bilinmektedir. Bu durumdan en çok memnun olan kesim işveren ve konut sahipleridir. Çünkü sigortasız ve düşük ücretlerle çalıştırabildikleri Suriyeliler, yerli işçilere göre ekonomik olarak işverene daha cazip geliyor.

“Sermaye ve mülk sahiplerinin bir şekilde memnun olduğu bu sürece bölgedeki diğer vatandaşlar sıcak yaklaşmamaktadır. İnsanlar işsizlik oranlarının artışının nedeni olarak geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıları görmektedirler.”⁵⁸ Bu durum Türk halkının Suriyeli sığınmacılara karşı önyargılı olmasına sebep olmaktadır.

⁵⁷ “Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi ve Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kişilerin Çalışmasına Dair Yönetmelik”, 26.04.2016, S: 26695.

⁵⁸ Oğuzhan Ömer DEMİR, “Göç Politikaları, Toplumsal Kaygılar ve Suriyeli Mülteciler”, Global Politika ve Strateji Analiz, (1 Nisan 2015), s.17-18.

Eğitim alanına baktığımızda 2011 yılında olayların başladığı ilk günden itibaren Suriye'deki okullar zarar görmeye başlamış, eğitim zaman içerisinde durma noktasına gelmiştir. Çocukların eğitim hayatını olumsuz yönde etkilemiştir.

Bu durum, sığınmacıların Türkiye'ye göç ettiklerinde yokluk içinde olmaları ve ilk önceliklerinin barınma ve beslenme olmasından dolayı ülkemizde de devam etmiştir.

Çünkü aileler çocuklarını eğitimden ziyade çekmiş oldukları maddi sıkıntıları gidermek için çalışma hayatına yönlendirmektedir.

Türkiye'nin 1995 yılında imzalamış olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne ve dolayısıyla kendi Anayasası'na göre ülkesindeki Suriyeli çocuklara eğitim verme sorumluluğu bulunmaktadır.⁵⁹

Türkiye, göç hareketlerinin gerçekleşmeye başlamasından itibaren eğitim alanında çalışmalar yapmış, çocukların eğitimlerine önem vermiştir. Sığınmacıların eğitimi için Suriye müfredatına bağlı Arapça eğitimin verildiği Geçici Eğitim Merkezleri (GEM) kurulmuştur.

Bunun dışında sığınmacıların devlet okullarında da eğitimleri sağlanıyor. "Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) göre 2016-2017 yılı için "Geçici Eğitim Merkezlerinde" veya mevcut Türk okullarında 475 bin kayıtlı öğrenci bulunmakta olup toplamda %53'ü okullaştırılabildiğine göre GEM dışındakilerin yaklaşık %50 oranında okullaştığı söylenebilmektedir."⁶⁰ Bu verilere baktığımız zaman okullaşma oranının yarı oranda olması sığınmacı öğrencilerin eğitime farklı sebeplerden dolayı yönelmediğini ortaya koymaktadır.

Okula devam etmek isteyen çocukların aileleri çoğu zaman okula nasıl kayıt olabilecekleri bilgisine sahip değillerdir. Okula devam eden çocuklar ise dil ve uyum problemi yaşamaktadır.

⁵⁹Ali Rıza SEYDİ, "Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Dair Politikalar", SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi, SDU Faculty of Arts and Sciences , Sosyal Bilimler Dergisi, Nisan (2014), s.270.

⁶⁰Abulfez SULEYMANOW vd., "International Migration And Children", Üsküdar Üniversitesi, Temmuz (2017), s.132. , Conference Series

Sağlık alanına değinecek olursak Türkiye'ye göç eden sığınmacıların sağlık hakları göç hareketlerinin gerçekleştiği ilk günden itibaren çeşitli kanun ve yönetmeliklere dayanarak koruma altına alınmıştır. Kamplarda yaşamlarını devam ettiren sığınmacılar barınma merkezlerinde ilk yardım hizmetleri bulunduğu için sağlıkla alakalı problem yaşamamaktadır.

Kamplar dışında şehirde yaşamlarını devam ettiren sığınmacılar ise kendilerine verilen geçici kimlik kartları ile devlet hastanelerine başvurduğu takdirde ücretsiz olarak sağlık imkânlarından faydalanabilmektedir. Ancak tüm bu imkânlara rağmen bu alanda da hastaların iletişim sıkıntısı çekmesinden kaynaklı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Ayrıca sığınmacıların maddi sıkıntılar çekmesinden dolayı yeterince iyi beslenememektedir. Bu durum vücut direncini düşürmektedir ve buna bağlı olarak yaygın hastalıklar ortaya çıkmaktadır.

2011 yılında başlayan göç hareketleri, Suriye'deki iç karışıklıkların bitmemesinden dolayı günümüzde de hız kesmeden devam etmektedir. Gün geçtikçe sayısı artan sığınmacılar, Türkiye'nin bir parçası haline gelmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 09.08.2018 tarihinde yapmış olduğu bir açıklamaya göre “Türkiye’deki toplam Suriyeli sığınmacı sayısı 3.545.293’dir” Ülke nüfusunun ciddi sayısını oluşturan bir topluluk haline gelen sığınmacıların sosyal profil, uyum, beklenti ve sorunlarının analizi için yapılan çalışmada 109 kişiye anket yapılmış olup bu anketler için 23 soru hazırlanmıştır. İstanbul ili Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların demografik nitelikleri, sosyo-ekonomik özellikleri, sosyo-kültürel yapıları ve uyum durumları, beklentileri ve sorunları şeklinde beş başlık altında ele alınmıştır.

Araştırmanın yapıldığı İstanbul ili sınırları içerisinde Avrupa yakasında bulunan Eyüpsultan ilçesi 1936 yılında kurulmuştur. Doğusunda Kâğıthane ve Beyoğlu, batısında Gaziosmanpaşa ve Bayrampaşa, güneyinde Fatih ve Zeytinburnu ilçeleri vardır. Yüzölçümü 242 kilometrekaredir.

Nüfusu 377.650’dir. İlçe Ağaçalı, İslambey, Defterdar, Esen Tepe, Güzel Tepe, Alibeyköy, Mithat paşa, Pirinççi, Nişancı, Yeşilpınar, Akpınar, Çırçır, Düğmeciler, Eyüpmerkez, Işıklar, Karadolap, Sakarya, RamiCuma, Akşemseddin, Çiftalan, Mimarsinan, Göktürk merkez, İhsaniye, Emniyettepe, Odayeri, Topçular, Silahtarağa, Rami Yenimahallelerinden oluşmaktadır.

Eski adı EYÜP olan ilçenin adı 2017 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu kararıyla Eyüpsultan olmuştur. Adını Ebu Eyyub el Ensari’den almaktadır.

İlçede çok sayıda tarihî camiler, medreseler, türbeler, mektepler, tekkeler, çeşmeler, sebiller bulunmaktadır. Bu yapıların en başında insanlar tarafından yoğun ilgi gören, zaman zaman ibadet etmek için yer bulamayacak kadar talep gören Eyüp Sultan Camii gelmektedir.

Dini yapılarının dışında bulunduğu konum itibariyle güzel manzaralı park ve bahçelere sahip olan Eyüpsultan, turistlerinde oldukça dikkatini çekmektedir. Özellikle başka illerden İstanbul'a gelen vatandaşlarında uğradığı nokta olan ilçe günlük yaşamda oldukça fazla kişiyi misafir etmektedir. Haliç'in o ünlü panoramasının seyredilebildiği Pierre Loti Tepesi, ilçenin en önemli mekânlarından biridir.

Eyüpsultan ilçesinde çok sayıda tarihi yapının olması, günlük hayatta insanların bu yapıları ziyaret etmesine zemin hazırlamıştır. Bu nedenle ilçede sürekli bir ticari hareketlilik söz konusudur.

İlçenin son 10 yıl genel ve yerel seçim sonuçları şu şekildedir: Genel seçim oy oranları dağılımı 2011; Adalet ve Kalkınma Partisi, %48.6 Cumhuriyet Halk Partisi, %33.3 Milliyetçi Hareket Partisi, %9.5 Halkların Demokratik Partisi, %2.7, 1 Kasım 2015 AKP %49.3, CHP %32.5, MHP %8.5, HDP %7.1 , 2018; AKP %43.5, CHP %28.3, HDP %9.7'dir. Yerel seçim 2009 yılı; AKP %37.2, CHP %32.3, 2014 yılı; AKP %46.7, CHP %40.1, MHP %5.9, HDP %2.6 şeklinde oy oranları dağılım göstermiştir.⁶¹

2011 yılında ülkemize göç etmeye başlayan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılar, Eyüpsultan ilçesine de yerleşmeye başlamıştır. İstanbul'daki 39 ilçenin arasında en geniş sınırlara sahip 6. ilçe olması ve coğrafi konumunun merkezi olması çok sayıda sığınmacının ilçe sınırları içerisine yerleşmesine zemin hazırlamıştır. Geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların dağılımı, kira fiyatlarına ve yaşam koşullarına göre değişiklik göstermektedir. Kiralık dairelerin aylık kira bedellerinin 500-1500 TL arasında değiştiği Yeşilpınar Mahallesi'nde sığınmacıların sayısının fazla olduğu görülmektedir. Aylık kira bedellerinin 2500 TL ve üstü olduğu Göktürk Mahallesi'nde bu durumdan bahsetmek mümkün değildir.

İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nden 27.12.2017 tarihinde alınan bilgilere göre Eyüpsultan ilçesine kayıtlı olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacı sayısı 12.206'dır. Ancak 2011 yılından bugüne ilk etapta bu ilçeye yerleşip daha sonradan başka yerlerde yaşamını sürdüren sığınmacı

⁶¹ Seçim Haberler: "Eyüp Seçim Sonuçları", <https://secim.haberler.com/eyup-secim-sonuclari/> , erişim tarihi 26.08.2018

olabileceğinden Eyüpsultan ilçesinde ikamet eden sayı biraz daha düşüktür. Eyüpsultan İlçesi Kaymakamlığı, Belediyesi ve Muhtarlıklarından ilçede yaşayan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılara ilişkin rakam alınamamıştır. Bu sebeplerden dolayı ilçede yaşayan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların sayısı ile alakalı net bir sayı söylemek mümkün değildir.

Geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılar yaşadıkları ilçelerde bulunan kaymakamlıklardan, belediyelerden ve yardımlaşma vakıflarından yardımlar almaktadır. Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı yardım için başvuruda bulunan aileleri, yaşam standartlarını görmek, yardıma ihtiyaçlarının olup olmadığını değerlendirmek için tek tek yaşadıkları yerlerde ziyaret etmektedir. Bu incelemeler sonucunda rapor tutulmaktadır. Raporlara göre yardım alması için gereken şartları taşıdığı tespit edilen ailelerin talepleri İlçe Kaymakamı başkanlığında toplanan Vakıf Mütevelli Heyetince mevzuata bağlı kalarak değerlendirilir. Ailelere aynî, nakdî, sağlık, eğitim ve gıda yardımı yapılır. Fakat yapılan incelemeler sonucunda gerekli şartları taşımadığı anlaşılan ailelerin yardım talepleri reddedilir.

Eyüpsultan ilçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na 2011-2018 yılları arasında yardım için başvuran kişi sayısı 6483'tür.⁶²

⁶² Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı verilerinden alınmıştır.

Tablo 2: 2011-2018 Yılları Arasında Yardımlaşma Vakfına Başvuru Yapan Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Genel Toplamı⁶³

MAHALLE ADI	AİLE SAYISI	KİŞİ SAYISI
AKŞEMSETTİN	146	670
ALİBEYKÖY	128	593
ÇIRÇIR	122	561
DEFTERDAR	47	219
DÜĞMECİLER	65	216
EMNİYETTEPE	71	314
ESENTEPE	44	225
GÖKTÜRK MERKEZ	14	44
GÜZELTEPE	93	458
İSLAMBEY	45	205
KARADOLAP	125	651
MERKEZ	32	160
NİŞANCI	64	268
PIRİNÇÇİ	50	257
RAMİ	80	390
SAKARYA	47	267
SİLAHTARAĞA	56	229
TOPÇULAR	16	60
YEŞİLPINAR	136	696
TOPLAM	1372	6483

⁶³ Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı verilerinden alınmıştır.

Bu tabloya göre Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na yardım için en fazla başvuru yapan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacının yaşamış olduğu mahalle 696 sığınmacı başvurusu ile Yeşilpınar Mahallesi'dir. Bu mahalleyi 670 sığınmacı başvurusu ile Akşemsettin Mahallesi izlemektedir.

En az yardım başvurusunun yapıldığı mahalle ise 44 sığınmacı başvurusu ile Göktürk Mahallesi'dir. Bu mahalleden sonra en az yardım için başvuru yapılan mahalle 60 sığınmacı başvurusu ile Topçular Mahallesi'dir. Bu mahallelerde başvuru sayısının az ya da çok olması mahallede yaşayan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacı sayısı ile doğru orantılıdır. Yeşilpınar ve Akşemsettin Mahallelerinde yardım için başvuran geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacı sayısının fazla olmasının en büyük nedeni bu mahallelerde kira fiyatlarının diğer mahallelere göre nispeten ucuz olmasıdır. Maddi sıkıntılar çekmekte olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılar yaşam standartlarının ucuz olduğu mahalleleri seçip bu bölgelerde ikamet etmektedirler. Sığınmacılar mahalle seçiminde yakınlarının fazla olduğu mahallelerde yaşamayı tercih ettiğinden bu mahallelerde dağılım bu sebepten dolayı da fazladır.

Göktürk Mahallesi'nde yardım için başvuru yapan Suriyeli sığınmacı sayısının az olmasının nedeni bu mahallede yaşayan sığınmacı sayısının az olmasıdır diyebiliriz. Bu mahallede yaşayan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların az olmasının sebebi ise mahallenin konum olarak şehir merkezine uzak, ormanlık alanlara yakın olmasından kaynaklı, genellikle villaların bulunması ve kiraların oldukça fazla olmasıdır. Eyüpsultan İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde yapılan çalışmalar esnasında geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılara kimlik vermekle görevli polis memuru ile yapılan görüşmelerde Göktürk Mahallesi'nde ikamet eden geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların maddi durumlarının diğer mahallelerde oturan sığınmacılara göre daha iyi olduğu kimilerinin o mahallede kendi evlerinde oturdukları öğrenilmiştir. Bu durum sığınmacıların gelir durumlarına göre oturdukları mahalleleri seçtiklerini göstermektedir.

Yine bu tablo incelendiğinde Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların genel olarak ortalama bir hanede dört ya da beş kişi yaşadığı anlaşılmaktadır. Göktürk Mahallesi incelendiğinde bu ortalamanın üç kişi olduğu anlaşılmaktadır.

Son üç yıl içerisinde Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına yardım için başvuran Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların mahalle mahalle hane ve kişi sayısı tablodaki gibidir.

Tablo 3: 2015-2017 Yılları Arasında Yardımlaşma Vakfına Başvuru Yapan Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Yıllara Göre Dağılımı⁶⁴

Mahalle	2015		2016		2017		Toplam	
	Hane sayısı	Kişi sayısı	Hane sayısı	Kişi sayısı	Hane sayısı	Kişi sayısı	Hane sayısı	Kişi sayısı
Akşemsettin	2	8	89	433	58	211	149	652
Alibeyköy	0	0	76	358	51	220	127	578
Çırçır	0	0	76	359	47	179	123	538
Defterdar	1	2	34	148	13	51	48	201
Düğmeciler	1	3	46	195	22	100	69	298
Esentepe	4	13	21	97	27	94	52	204
Emniyettepe	0	0	38	171	32	125	70	296
Merkez	1	2	19	87	15	85	35	174
Göktürk	6	21	1	6	3	8	10	35
Güzeltepe	5	19	52	237	45	187	102	443
İslambey	2	5	26	113	19	72	47	190

⁶⁴ Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı verilerinden alınmıştır.

Karadolap	5	20	64	344	64	269	133	633
Nişancı	1	4	31	128	32	123	64	265
Pirinççi	0	0	5	23	46	216	51	239
Rami	4	9	42	192	44	162	90	363
Sakarya	1	3	30	133	21	101	52	237
Silahtarağa	1	3	25	85	31	124	57	232
Topçular	1	4	9	40	3	10	13	44
Yeşilpınar	2	9	68	338	71	369	141	676
Toplam	39	132	752	3487	644	2706	1435	6298

Bu tablo incelendiğinde 2015 yılında yardım için en fazla başvuru yapan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacının yaşadığı mahalle 21 sığınmacı başvurusu ile Göktürk Mahallesi'dir. Bu mahalleyi 20 sığınmacı başvurusu ile Karadolap Mahallesi takip etmektedir.2016 yılında Akşemsettin Mahallesi'nde yardım için başvuran geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacı sayısı 2015 yılına göre yaklaşık 54 kat artış göstermiştir.

2016 yılında en çok yardım için başvuran sığınmacının yaşadığı mahalle 433 sığınmacı başvurusu ile Akşemsettin Mahallesi'dir. Bu mahalleyi 359 sığınmacı başvurusu sayısı ile Çırçır Mahallesi takip etmektedir. 2016 yılında yardım için en az başvuru yapan Suriyeli sığınmacının ikamet ettiği mahalle 6 sığınmacı başvurusu ile Göktürk Mahallesi'dir.

2017 yılında en çok başvuru yapan geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacının yaşadığı mahalle 369 sığınmacı başvurusu ile Yeşilpınar Mahallesi'dir. En az başvuru yapan sığınmacının yaşadığı mahalle ise 2016 yılında olduğu gibi Göktürk Mahallesi'dir. 2016 yılı ile 2017 yılı verileri karşılaştırıldığında çoğu mahallede başvuru yapan sığınmacı sayısının 2017 yılında azaldığı görülmektedir. Ancak Piriççi, Yeşilpınar ve Silahtarağa Mahallelerinde artış olduğu görülmüştür.

Yine bu tabloya baktığımızda 2015 yılında 132 olan toplam başvuran kişi sayısı 2016 yılında oldukça fazla artış gösterip 3487 olmuştur. 2017 yılında ise düşüş göstermiş ve 2706'ya düşmüştür.

Son üç yılda toplam başvuran sayısının 6298 olduğunu görülmektedir. Bir önceki tabloda ilk göç hareketlerinin gerçekleştiği tarihten itibaren başvuru yapan sığınmacı sayısının 6483 olduğunu gösterilmişti. Bu rakamlara göre 2011-2012-2013-2014 yıllarında başvuru son üç yıla göre oldukça az olmuştur.

3.1 Araştırmaya Katılanların Demografik Nitelikleri

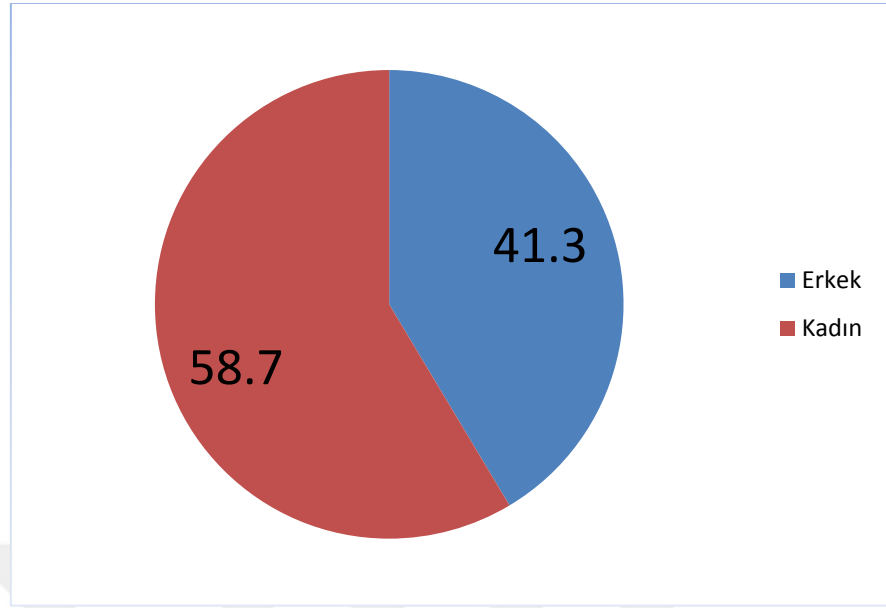
Bu başlık altında, geçici koruma altındaki Suriyelilerin yaş, cinsiyet dağılımları, çocuk sahibi olma durumları, kendilerinin ve çocuklarının eğitim durumları, evlerinde bulunan oda sayısı ve yaşayan kişi sayısı belirtilmiştir.

Suriyeli katılımcıların %41,3'ünü (45) erkekler, %58,7'sini (64) kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların %1,8'i (2) 0-15, %47,7'si, (52) 16-25, %25,7'si (28) 26-35 , %19,3'ü (21) 36-45 yaş aralığında %5,5'i (6) 45 yaşın üstündedir.

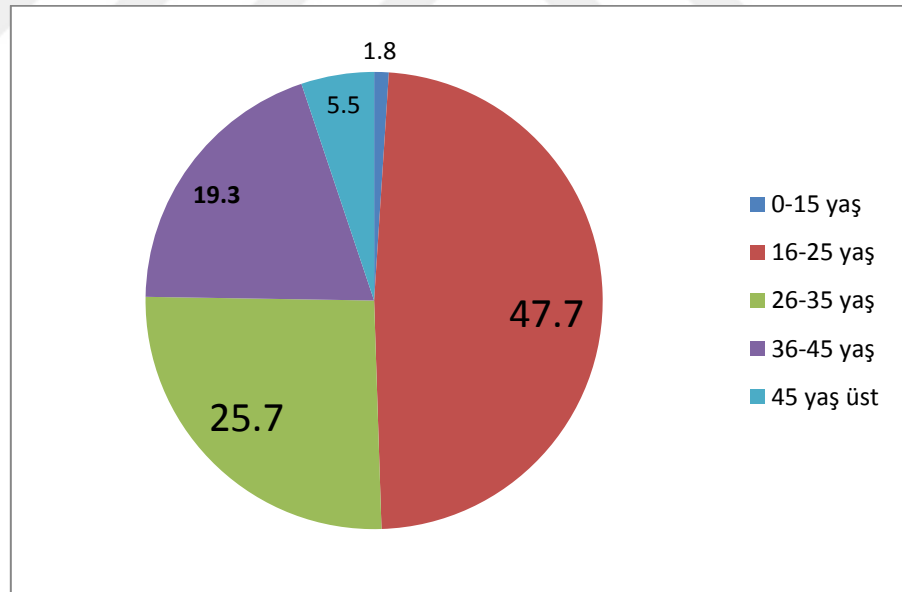
Katılımcıların yaş ortalamalarına bakıldığında dinamik nüfusu oluşturan genç kitlenin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Özellikle de eğitim çağında olan kişi sayısı yaklaşık olarak katılımcıların %50'sini oluşturmaktadır. Sadece %5'lik bir dilim 45 yaşın üstündeyken bu durum çalışacak durumda olan sığınmacı sayısının oldukça fazla olduğunu göstermektedir.

Genç popülasyonun yoğunluğunun fazla olması Türkiye'de sığınmacıların eğitim ve çalışma alanlarında sorunlar yaşama ihtimalini gözler önüne sermektedir.

Şekil 2: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

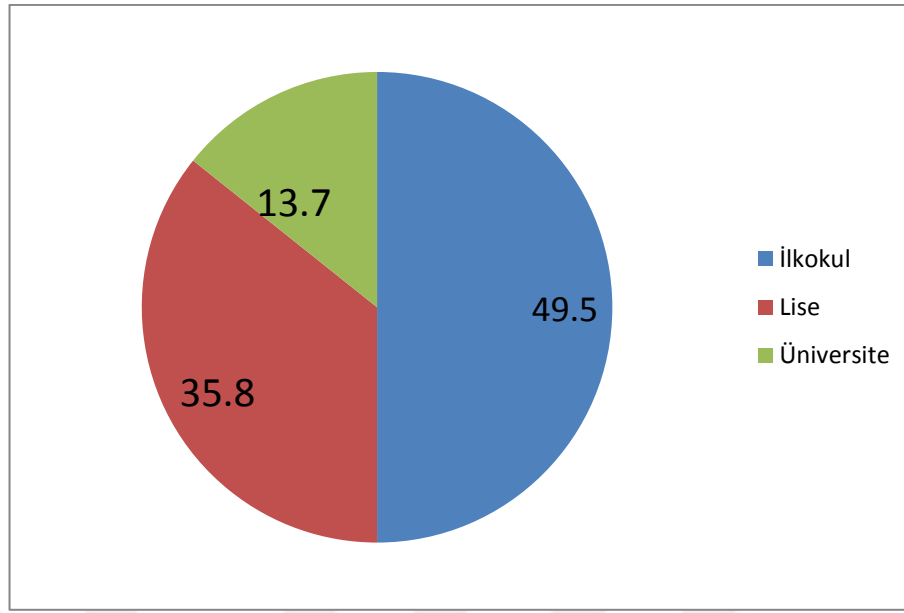

Şekil 3: Katılımcıların Yaş Aralığına Göre Dağılımı

Suriyeli katılımcıların %13,7'si (15) üniversite, %35,8'i (39) lise ve %49,5'i (54) ilkokul mezunudur. Bu verilere göre %50'ye yakın kitle ilkokul mezunudur.

Şekil 4: Katılımcıların Eğitim Durumu

Suriyeli katılımcıların %65'i (65) çocuk sahibi iken %28'i (38) çocuk sahibi değildir. Ankete katılan kişilerden en az çocuğa sahip olanın 1 çocuğu, en fazla çocuğa sahip olanın 8 çocuğu var iken ortalama çocuk sayısı yaklaşık olarak 3'tür. Anket yapılan sığınmacılar içerisinde 26 öğrenci vardır. "Hayır, çocuğum yok" diyen kitlenin büyük bir kısmını bu 26 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırma örnekleminde Suriyeli sığınmacıların çocuk sahibi olma oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Doğum sayısının fazla olması eğitim alanında çalışmalar yapılmasını gerektirmektedir. Eğitim alanında yapılan çalışmalara baktığımızda; sığınmacı çocuklar için ülkemizde eğitim alanları oluşturulmuş ve birçok ilde belirlenen okullarda toplu olarak çocukların eğitim aldığını görülmektedir.

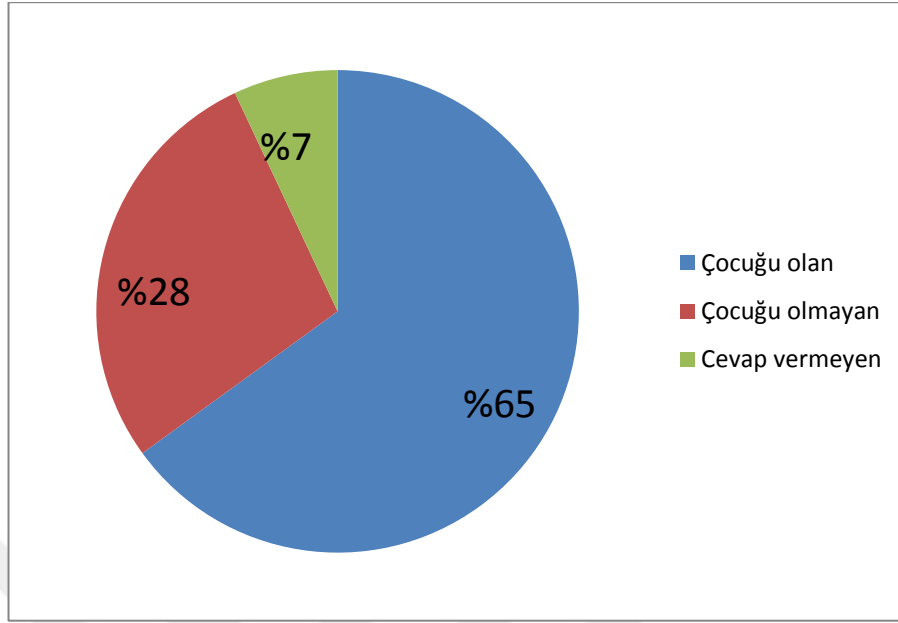
Yapılan anket sonuçlarından anlaşılan bir başka durum; okul çağında olup, eğitimine devam etmeyen katılımcıların erken yaşta evlenip, erken yaşta çocuk sahibi olduğu görülmektedir. Katılımcıların arasında henüz 18-19 yaşında 2 veya 3 çocuk sahibi bireyler vardır.

Fotoğraf 1: Eyüpsultan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesinde Anket Uygulanan Katılımcı Öğrenciler.⁶⁵

⁶⁵ Fotoğraf araştırmacı tarafından Eyüpsultan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesinde çekilmiştir. (11.03.2017)

Şekil 5: Katılımcıların Çocuk Sahibi Olma Durumu

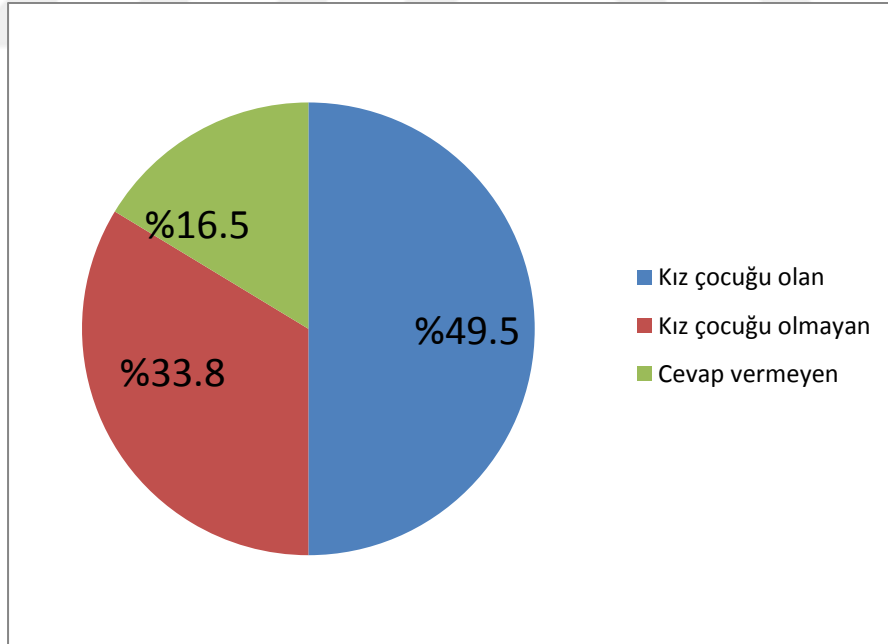
Sığınmacıların eğitim durumu ile çocuklarının okula gitme oranı ilişki analizi edildiğinde, eğitim durumu üniversite mezunu olan 13 katılımcıdan 9'unun çocuğu okumakta, 4'ü okumamaktadır. Eğitim durumu lise mezunu olan 14 katılımcıdan 7'sinin çocuğu okumakta, 7'sinin çocuğu okumamaktadır. Eğitim durumu ilkokul mezunu olan 38 katılımcıdan 26'sının çocuğu okuyorken 12'sinin çocuğu okumamaktadır. Bu verilere göre çocuğu olan katılımcıların %70'inin çocukları okumaktadır. MEB'nin yaptığı açıklamaya göre geçici eğitim merkezleri dışındaki okul çağındaki çocukların %50'si okula gitmektedir. Eyüpsultan ilçesindeki okula gitme oranı Türkiye geneline göre daha yüksektir. Bu verilere bakıldığında Eyüpsultan İlçesinde eğitime yönelik olarak yapılan çalışmaların başarılı olduğu anlaşılmaktadır. Okul çağındaki çocukları eğitime teşvik edici çalışmaların devam etmesi halinde bu oran daha yukarıya çıkacaktır. Şüphesiz ki eğitim alanında sorunların çözülmesi sığınmacıların uyum sürecine büyük katkı sağlayacaktır.

Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Durumu⁶⁶

		Çocuğunuz varsa okuyor mu?		Total
		Evet	Hayır	
Eğitim durumunuz nedir?	Üniversite	9	4	13
	Lise	7	7	14
	İlkokul	26	12	38
Total		42	23	65

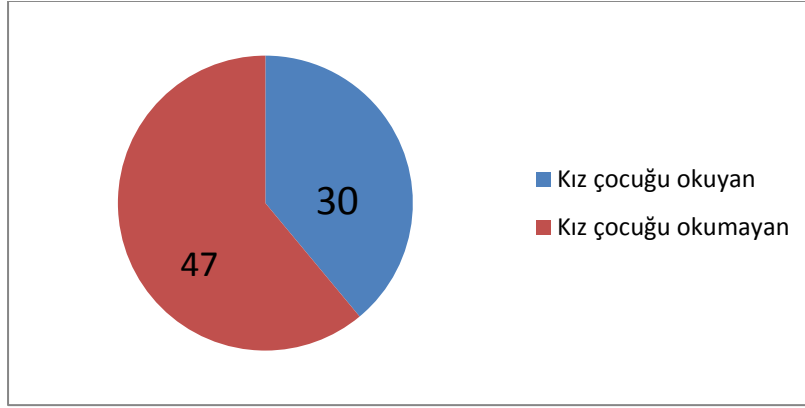
Suriyeli katılımcıların %49,5'inin (54) kız çocuğu varken %33,8'inin (37) kız çocuğu yoktur. %16,5'i (18) bu soruyu cevaplandırmamıştır. Kız çocuğu olan katılımcıların 30'unun (%27,5) kız çocuğu okurken 47'sinin (%43,1) kız çocuğu okumamaktadır.

Şekil 6: Katılımcıların Kız Çocuğunun Olma Durumu

⁶⁶ Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı verilerinden alınmıştır.

Şekil 7: Katılımcıların Kız Çocuklarının Eğitim Durumu

Katılımcıların eğitim durumu ile kız çocuklarının okula gitme ilişkisi analiz edildiğinde, üniversite mezunu olup kız çocuğu olan 7 katılımcıdan 5 katılımcının kız çocuğu okuyorken, 2 katılımcının kız çocuğu okumamaktadır. Eğitim durumu lise mezunu olan 17 katılımcıdan 7 katılımcının kız çocuğu okuyorken, 10 katılımcının kız çocuğu okumamaktadır. Eğitim durumu ilkokul mezunu olan 30 katılımcıdan 10 katılımcının kız çocuğu okuyorken 20 kişinin kız çocuğu okumamaktadır.

Ebeveynlerin eğitim seviyesi düştükçe okumayan kız çocuklarının okula gitmeme oranı artmaktadır. Sığınmacıların yaklaşık %70'e yakınının kız çocuğu okumamaktadır ve bu rakam oldukça yüksektir.

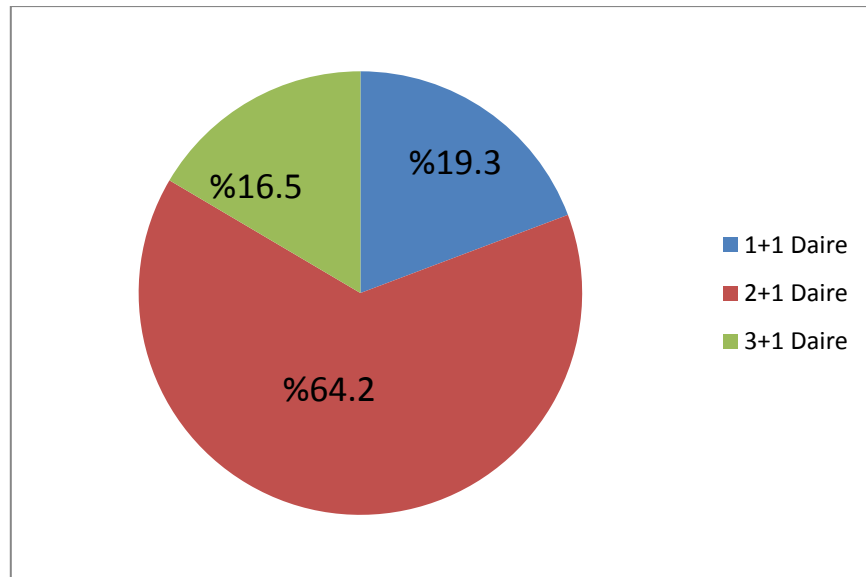
Tablo 5: Katılımcıların Kız Çocuklarının Eğitim Durumu⁶⁷

		Kız çocuğunuz varsa okuyor mu?		Total
		Evet	Hayır	
Eğitim durumunuz nedir?	Üniversite	5	2	7
	Lise	7	10	17
	İlkokul	10	20	30
Total		19	35	54

⁶⁷ Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı verilerinden alınmıştır.

Suriyeli katılımcıların %19,3'ü (21) 1+1, %64,2'si (70) 2+1, %16,5'i (18) 3+1 dairede yaşamaktadır. Bu elde edilen veriye göre sığınmacılar ağırlıklı olarak 2+1 evlerde oturmaktadır. Beşinci anket sorusunun bir alt sorusu olan evde kaç kişi kalıyorsunuz sorusuna en az verilen cevap 2 kişi, en fazla 11 kişidir. Bu soruya verilen cevap en çok beş kişidir. Ortalama olarak aynı evde yaşayan geçici koruma altındaki sığınmacı sayısı yaklaşık 6 kişidir. Türk halkının ortalaması ise TÜİK'in 2016 yılında yaptığı açıklamaya göre 3.50'dir⁶⁸. Hanede yaşayan sığınmacı sayısının ortalama 6 kişi olması ve geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların daha çok 2+1 evlerde oturuyor olmaları sığınmacıların dar gelirli olduklarını göstermektedir. Anketlerin yapıldığı esnada bazı katılımcılar ev sahiplerinin evde yaşayan birey sayısına göre kira aldıklarını söylemişlerdir. Ev sahiplerinin bu tarz uygulamaları evlerini Türk halkına verecekleri kira fiyatından daha fazla fiyatlara sığınmacılara kiraya vermesine sebep olmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'deki kira fiyatlarının artması durumu ortaya çıkmaktadır. Özellikle göç hareketlerinin gerçekleştiği ilk günlerden beri kira fiyatlarında ciddi artışlar olmuştur. Bu durumdan Türk vatandaşları rahatsız olmaktadır. Bu tarz sebeplerden dolayı Türk vatandaşları zaman zaman sığınmacılara karşı önyargı ile yaklaşmaktadır. Bu durum da sorunlara yol açabilecektir.

Şekil 8: Katılımcıların Evlerinin Oda Sayısı

⁶⁸ Miliyet: , "Aile İstatistikleri Açıklandı.", 10.05.2017 , <http://www.milliyet.com.tr/aile-istatistikleri-aciklandi-istanbul-yerelhaber-2029494/> , erişim tarihi 28.08.2018

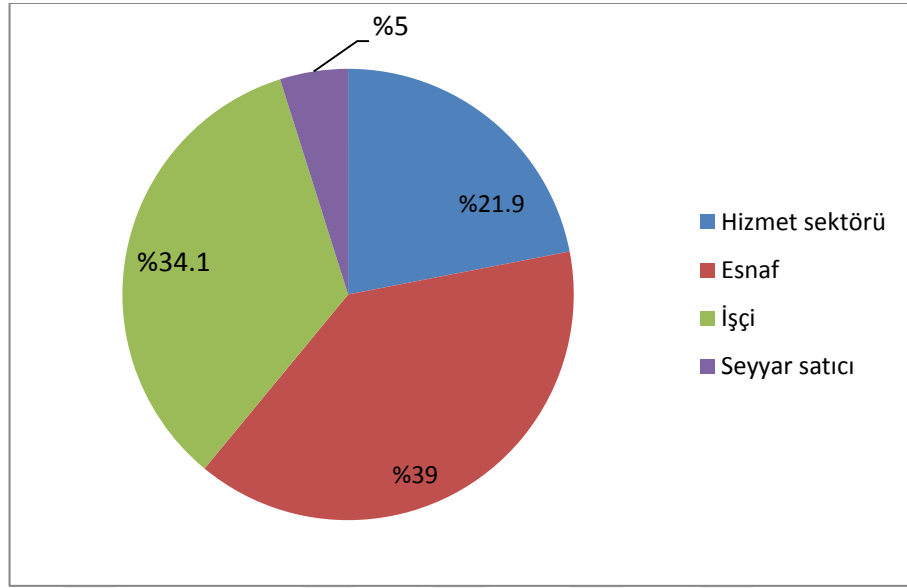
Fotoğraf 2:Çırçır Mahallesi'nde Yaşayan Katılımcılardan Birinin Evi⁶⁹

Suriyeli 9 (%21.9) katılımcı hizmet sektöründe çalışmaktadır. 16 (%39) katılımcı esnaflık yapmaktadır. 14 (%34.1) katılımcı işçidir. 2 (%5) katılımcı seyyar satıcıdır. 15 katılımcı ise çalışmamaktadır. Geri kalan katılımcılar ev hanımı olan kadınlar ve öğrencilerdir. Katılımcılar ile yapılan konuşmalar esnasında çalışmayanların genel itibariyle eğitim düzeylerinin düşük olduğu ve bundan dolayı iş bulamadıkları öğrenilmiştir. İşçi olarak çalışan katılımcıların gündelik işlerde çalıştığı, bazı günler boş kaldıkları bundan dolayı sığınmacıların bazılarının aylık gelirinin değişiklik gösterdiği görülmüştür. Anket uygulamaları esnasında üniversite mezunu bireylerin genel olarak hizmet sektöründe çalıştığı anlaşılmıştır.

⁶⁹ Fotoğraf araştırmacı tarafından Çırçır Mahallesi'nde çekilmiştir. (05.02.2017)

Şekil 9: Katılımcıların Çalıştıkları İş Alanı

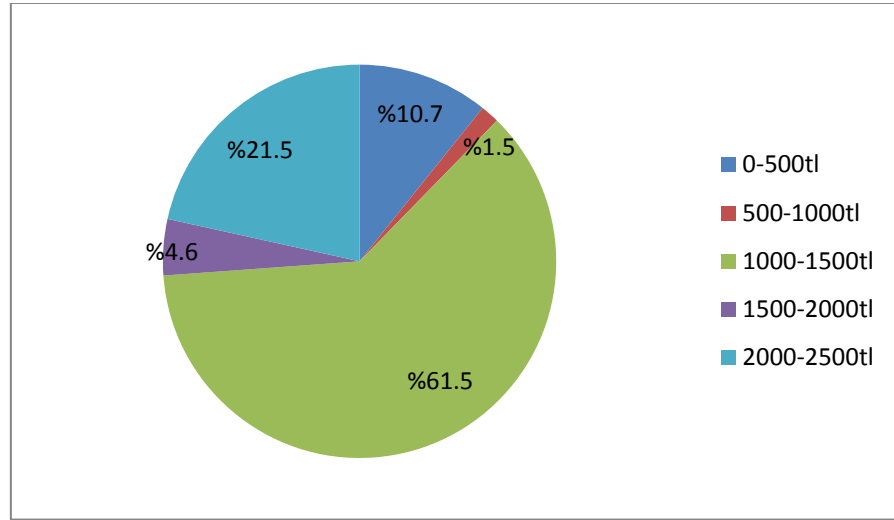
3.2 Araştırmaya Katılanların Sosyo-Ekonomik Durumları

Bu başlık altında Suriyeli katılımcıların aylık gelir miktarı, aylık kira bedelleri belirtilmiştir.

Suriyeli katılımcıların %10.7'si (7) 0-500 TL, %1.5'i (1) 500-1000 TL , %61.5'i (40) 1000-1500 TL, %4.6'sı (3) 1500-2000 TL, %21.5'i (14) 2000-2500 TL aralığında aylık gelire çalışmaktadır. Veriler 1000-1500 TL arasında asgarî ücret düzeyi maaşla çalışan kişi sayısında yoğunluğa işaret etmektedir.

Eyüpsultan ilçesinde ikamet eden Suriyelilerin evlerinde ortalama 6 kişi birlikte yaşadığı tespit edilmiştir. Yaşayan kişi sayısının ve masrafların çok olmasından dolayı tek kişinin çalıştığı aileler maddî sıkıntılar çekmektedir. Anket uygulamaları esnasında yüksek maaşla çalışan sığınmacıların genelde hizmet sektöründe çalışan üniversite mezunu bireyler olduğu görülmüştür.

Şekil 10: Katılımcıların Aylık Maaş Aralığı

Sığınmacıların eğitim durumları ile aylık gelir ilişkisi analiz edildiğinde, üniversite mezunu olan 15 kişiden 9 kişi 1000-1500 TL, 6 kişi 2000-2500 TL arasında maaş almaktadır. Lise mezunu olan 24 kişiden 7 kişi 0-500 TL, 1 kişi 500-1000 TL, 10 kişi 1000-1500 TL, 1 kişi 1500-2000 TL, 5 kişi 2000-2500 TL arasında maaş almaktadır. İlkokul mezunu 26 kişiden 21 kişi 1000-1500 TL, 2 kişi 1500-2000 TL 3 kişi 2000-2500 TL arasında maaş almaktadır. Araştırmaya katılan üniversite mezunu sığınmacıların %40'ı 2000-2500 TL, %60'ı 1000-1500 TL aylık kazanç elde etmektedir.

Bu analizlere göre üniversite mezunu sığınmacıların gelir ortalamalarının diğerlerine göre daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6: Katılımcıların Türkiye'deki Aylık Gelir Düzeyleri⁷⁰

		Aylık maaş miktarı					Toplam
		.0-500	.500-1000	.1000-1500	.1500-2000	2000-2500	
Eğitim durumunuz nedir?	Üniversite	0	0	9	0	6	15
	Lise	7	1	10	1	5	24
	İlkokul	0	0	21	2	3	26
Toplam		7	1	40	3	14	65

⁷⁰ Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı verilerinden alınmıştır.

Fotoğraf 3: Alibeyköy Mahallesi'nde Suriye'nin Yöresel Ürünlerini Satan Katılımcının Dükkanı.⁷¹

Fotoğraf 4 :Alibeyköy Mahallesi'nde Suriye'nin Yöresel Ürünlerini Satan Katılımcının Dükkanının Dışarıdan Görünümü.⁷²

⁷¹ Fotoğraf araştırmacı tarafından Alibeyköy Mahallesinde çekilmiştir. (05.03.2017)

⁷² Fotoğraf araştırmacı tarafından Alibeyköy Mahallesinde çekilmiştir. (05.03.2017)

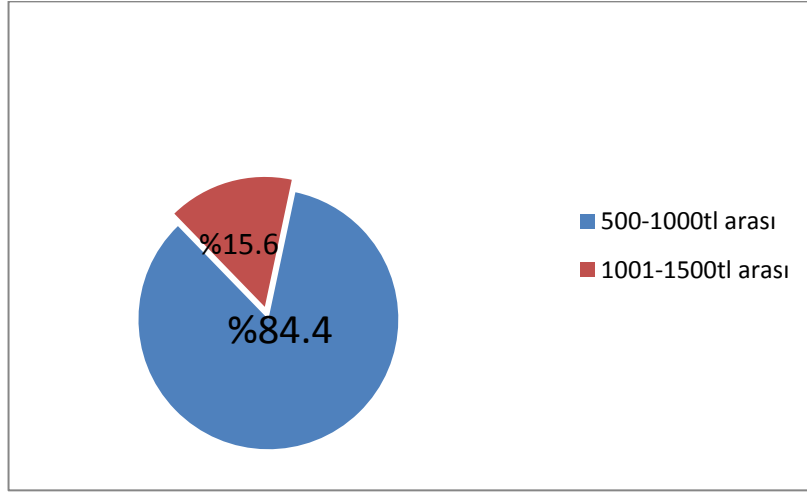
Fotoğraf 5: Katılımcının Yeşilpınar Mahallesi'ndeki Berber Dükkânı.⁷³

Suriyeli katılımcılardan,%84,4'ü (92) 500-1000 TL, %15,6'sı (17) 1001-1500 TL arasında kira ödemektedir. Sığınmacıların ağırlıklı olarak 500-1000 TL arasında kira ödediği görülmektedir. Sığınmacıların aylık ortama gelirlerinin 1000-1500 TL olması ile birlikte değerlendirildiğinde sığınmacı ailelerinde sadece bir kişinin çalışması durumunda gelirlerin yarısından fazlası kira bedeli olarak bütçelerinden çıktığı görülmektedir.

⁷³ Fotoğraf araştırmacı tarafından Yeşilpınar mahallesinde çekilmiştir. (05.03.2017)

Şekil 11: Katılımcıların Aylık Kira Aralığı

Fotoğraf 6: Katılımcının Yeşilpınar Mahallesi'ndeki Bakkal Dükkanı⁷⁴

⁷⁴ Fotoğraf araştırmacı tarafından Yeşilpınar Mahallesinde çekilmiştir. (09.10.2017)

Fotoğraf 7: Kâğıt Toplayan Katılımcı.⁷⁵

⁷⁵ Fotoğraf araştırmacı tarafından çekilmiştir.(09.10.2017)

Fotoğraf 8: Alibeyköy Mahallesi'nde Kasap Dükkânı İşleten Katılımcı.⁷⁶

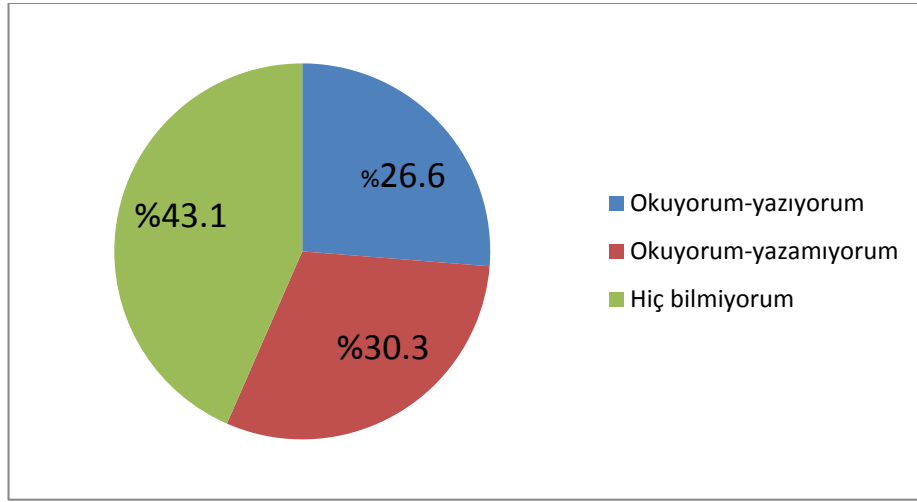
3.3 Araştırmaya katılanların Sosyo -Kültürel Yapı Ve Uyum Durumları

Bu başlık altında geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların, Türkçeyi ne düzeyde bildiklerine, Türklerle arkadaşlık oranlarına, boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerine ve yakınlarının Avrupa'da bir ülkeye gidip gitmediğine değinilmiştir.

Suriyeli katılımcılar %26,6'sı (29) Türkçe okuyabiliyor-yazabiliyor, %30,3'ü (33) okuyamıyor-yazamıyor, %43,1'i (47) hiç bilmiyor. Türkçeyi hiç bilmeyen katılımcı oranının yüksekliği adaptasyon süreçlerini olumsuz etkileyecek bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

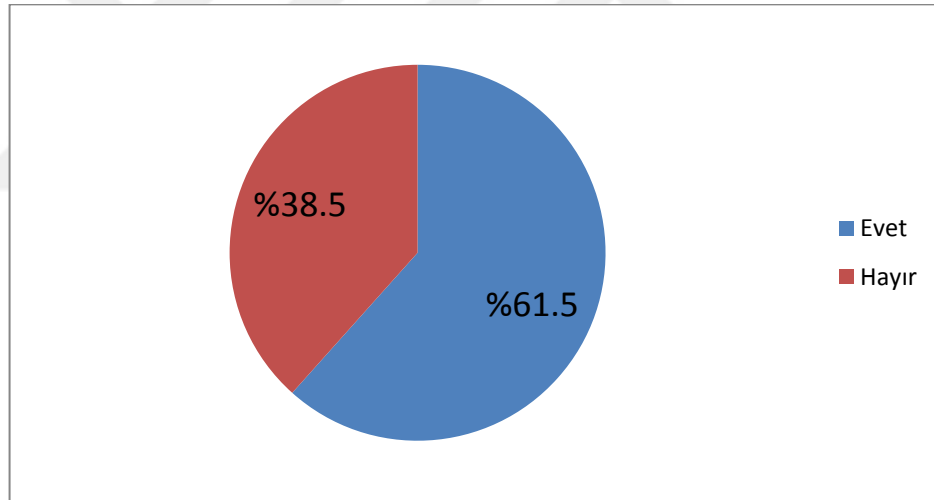
⁷⁶ Fotoğraf araştırmacı tarafından Alibeyköy Mahallesinde çekilmiştir. (20.08.2017)

Şekil 12: Katılımcıların Türk Dilini Bilme Seviyesi

Suriyeli katılımcıların %61,5'inin (67) Türk arkadaşı var iken %38,5'inin (42) Türk arkadaşı yoktur.

Şekil 13: Katılımcıların Türk Arkadaşının Olma Durumu

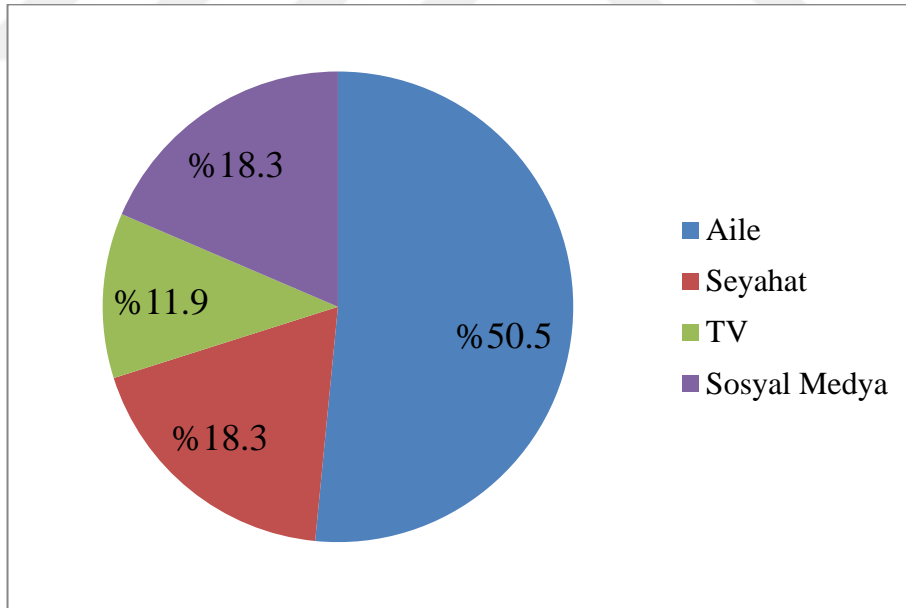
Türk arkadaşı olan 67 katılımcıdan 18'i Türkçeyi okuyabiliyor-yazabiliyor, 27'si okuyabiliyor-yazamıyor ve 22'si hiç bilmemektedir. Türk arkadaşı olmayan 42 katılımcıdan 11'i Türkçeyi okuyabiliyor-yazabiliyor, 6'sı okuyabiliyor-yazamıyor, 25'i hiç bilmiyor. Veriler, Türkçe bilme yetkinliği ile Türk arkadaş edinme arasında doğrusal bir ilişki olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlara göre Türk arkadaş edinmenin dil bilmek ile kesin bağlantısı var demek mümkün değildir. Anket çalışması esnasında yapılan görüşmelerde, ev hanımı kadınlar ve çalışmayan erkeklerin Türk arkadaşlarının olmadığını görmüştür.

Tablo 7: Katılımcıların Toplum İle Karışım Ve Dil Yetkinliklerinin Karşılaştırma Oranı⁷⁷

		Türk dilini ne kadar biliyorsunuz			Toplam
		Okuyorum, yazıyorum	Okuyorum, yazamıyorum	Hiç bilmiyorum	
Türk arkadaşlarınız var mı?	Evet	18	27	22	67
	Hayır	11	6	25	42
Toplam		29	33	47	109

Suriyeli katılımcıların %50,5'i (55) aile, %18,3'ü (20) seyahat, %11,9'u (13) televizyon, %18,3'ü (20) sosyal medya ile boş zamanlarını değerlendirmektedir. Bir katılımcı ise bu soruyu cevaplandırmamıştır. Cevaplara bakıldığında zaman katılımcıların yarısından çoğu boş zamanlarını ailesi ile zaman geçirerek değerlendirdiğini belirtmiştir.

Şekil 14: Katılımcıların Boş Zamanlarını Nasıl Değerlendirdiği

Türkiye'deki aylık gelir ve boş zaman değerlendirilmesi arasındaki ilişki analiz edildiğinde, aylık geliri 0-500 TL olan 7 kişiden 2 kişi ailesiyle 5 kişi sosyal medya ile boş zamanlarını değerlendirmektedir.

⁷⁷ Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı verilerinden alınmıştır.

Katılımcılar içinde aylık geliri 500-1000 TL olan bir kişi vardır. Katılımcı boş zamanlarını ailesi ile değerlendirmektedir. Aylık geliri 1000-1500 TL olan 40 kişiden 20'si ailesiyle, 8 kişi seyahat ederek, 5 kişi TV izleyerek, 7 kişi sosyal medya ile vakit geçirmektedir. Aylık geliri 1500-2000 TL olan 3 kişinin hepsi ailesiyle boş zamanlarını değerlendirmektedir. Aylık geliri 2000-2500 TL olan 14 kişiden 4 kişi ailesiyle, 6 kişi seyahat ederek, 2 kişi TV izleyerek, 2 kişi sosyal medya ile vakit geçirmektedir. Suriyeli sığınmacıların yarısından fazlasının ailesiyle zaman geçirdiği görülmektedir. Eşleştirmeye bakıldığında 2000 TL ve üstü maaş alan 14 kişiden sadece 4 kişinin ailesiyle zaman geçirdiğini anlaşılmaktadır. %50'lerin üstünde olan aile ile vakit geçirme seçeneği, 2000 TL üstünde maaş alanlarda %30'larda kaldığı görülmektedir. Bu durum sığınmacıların ağırlıklı olarak ailesiyle zaman geçirme sebebinin maddiyatla alakalı olduğunu ortaya koymaktadır.

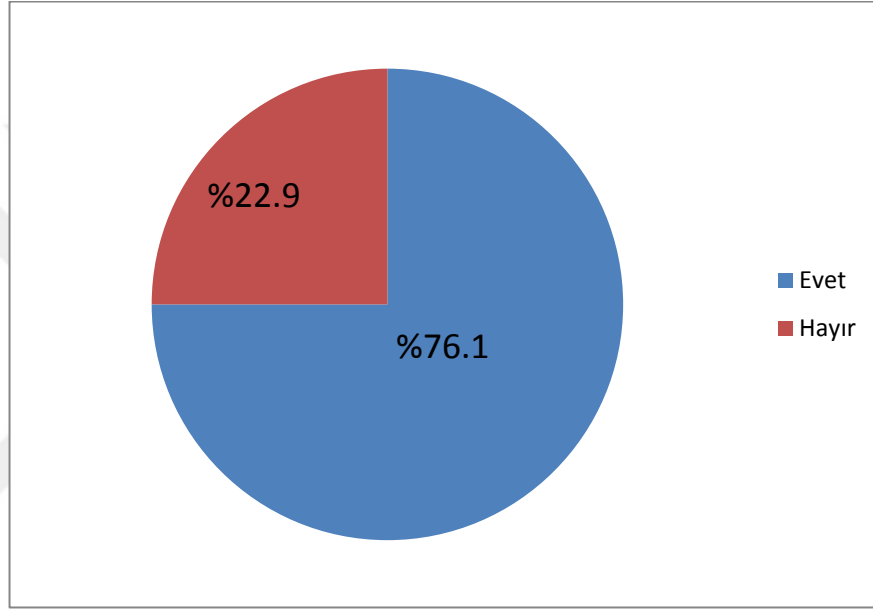
Tablo 8: Katılımcıların Boş Zamanlarını Değerlendirme Dağılımları⁷⁸

		Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?				Total
		Aile	Seyahat	TV	Sosyal Medya	
Türkiye'de ki maaşınız ne kadar?	.0-500	2	0	0	5	7
	.500-1000	1	0	0	0	1
	.1000-1500	20	8	5	7	40
	.1500-2000	3	0	0	0	3
	2000-2500	4	6	2	2	14
Toplam		30	14	7	14	65

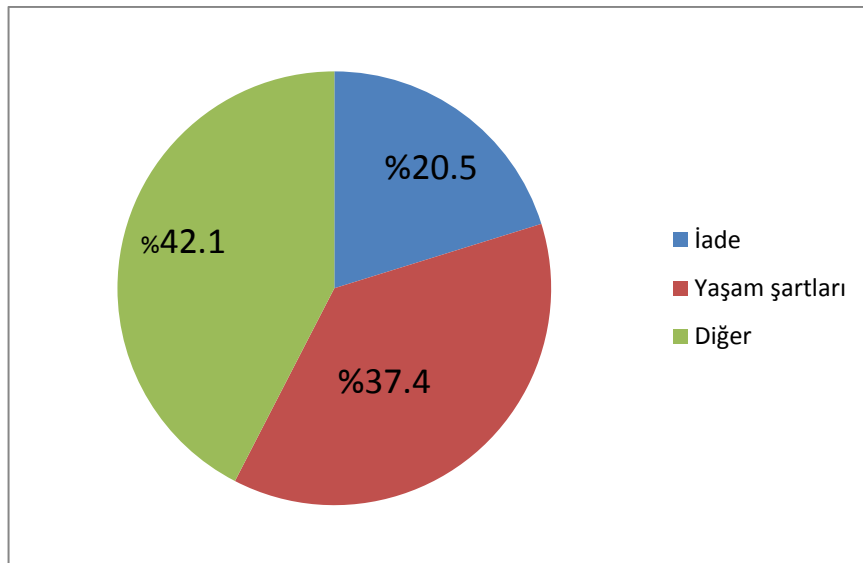
⁷⁸ Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı verilerinden alınmıştır.

Suriyeli katılımcıların %76,1'inin (83) bir tanıdığı Avrupa Birliği ülkelerine gidip gelmiştir. Katılımcıların %22,9'unun (25) bir tanıdığı Avrupa Birliği ülkelerine gitmemiştir. Bir katılımcı ise bu soruyu cevaplandırmamıştır. Avrupa Birliği ülkelerine gidip gelen tanıdığı olan katılımcıların %20,5'i (17) iade sebebiyle, %37,4'ü (31) yaşam şartları sebebiyle, %42,1'i (35) ise diğer sebeplerden dolayı geri dönmüştür.

Şekil 15: Katılımcıların AB Ülkelerine Gidip Gelen Tanığının Olma Durumu

Şekil 16: Katılımcıların AB Ülkelerinden Dönen Tanıdıklarının Dönme Sebebi

Fotoğraf 9: Çırçır mahallesi'nde Yaşayan Katılımcı Aile.⁷⁹

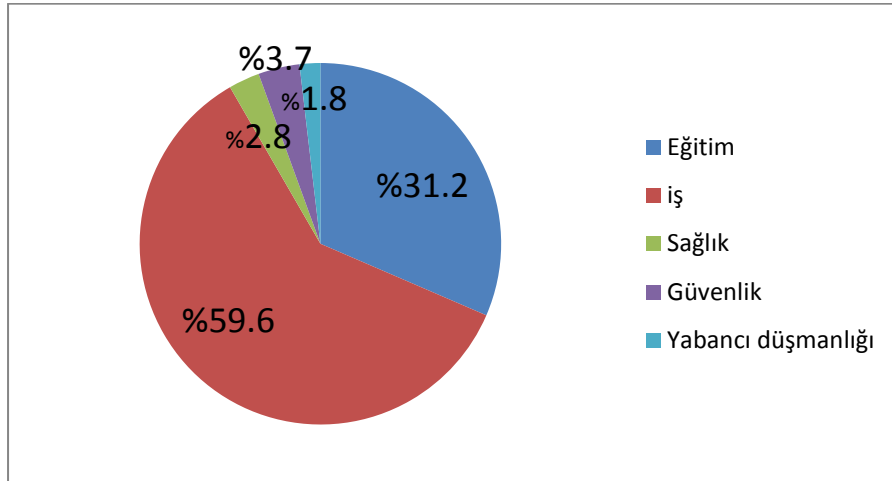
⁷⁹ Fotoğraf araştırmacı tarafından ırır Mahallesinde çekilmiştir. (18.08.2017)

3.4 Araştırmaya Katılanların Sorunları

Bu başlık altında geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların yaşamış oldukları en büyük problemlerine, iş ve eğitim alanlarında karşılaştıkları problemlerine, sağlık hizmetlerinden yararlanma durumlarına ve kendilerine verilen kimlikler ile alakalı herhangi bir sıkıntılarının olup olmadığına değinilmiştir.

Suriyeli katılımcıların Türkiye'deki en büyük problemi %31,2'si (34) eğitim, %59,6'sı (65) iş, %2,8'i (3) sağlık, %3,7'si (4) güvenlik, %1,8'i (2) yabancı düşmanlığı problemi yaşadığını söylemiştir. Bir katılımcı bu soruyu cevaplandırmamıştır. Bu cevaplara bakıldığında yaklaşık %60 oranında sığınmacının iş konusunda problem yaşadığı görülmektedir. Bu rakam oldukça yüksektir. Katılımcılara iş konusunda ne gibi sorunlar yaşadıkları sorulduğunda sığınmacılar çok düşük ücretlere, uzun süre çalıştırıldıklarını söylemişlerdir. Yine bazı katılımcılara eğitim alanında nasıl problemlerle karşılaştıkları sorulduğunda katılımcılar, geçim sıkıntıları çektiklerinden dolayı eğitim çağındaki çocuklarını okul yerine çalışıp para kazanmaları için işe gönderdiklerini söylemişlerdir.

Şekil 17: Katılımcıların Türkiye'deki En Büyük Problemleri

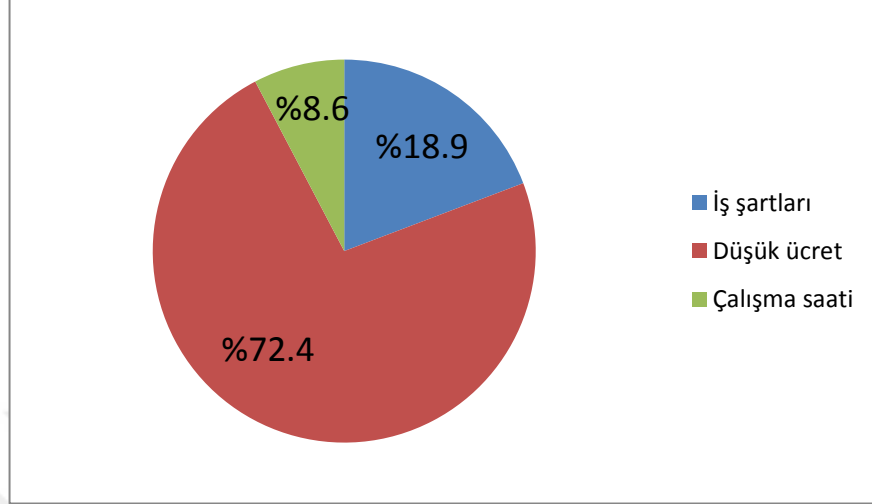

İş yaşamlarında katılımcıların %18,9'u (11) iş şartları, %8,6'sı (5) çalışma saatleri, %72,4'ü (42) ise düşük ücret problemi yaşamaktadır.

Bu verilere göre geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların düşük ücretlerle çalıştıkları ve bundan dolayı problemler yaşadıkları anlaşılmıştır. Anketler esnasında katılımcılarla bu konuyla alakalı konuşulduğunda düşük

ücret sıkıntısının genel olarak özel sektörde görüldüğü, hizmet sektöründe bu tarz sorunların pek yaygın olmadığı katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

Şekil 18: Katılımcıların İş Problemleri

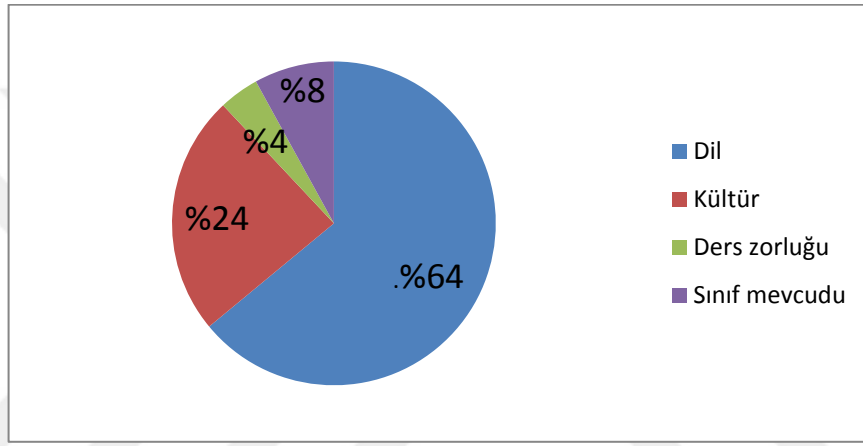
Fotoğraf 10: Alibeyköy Mahallesinde Selpak Satarak Ailesine Yardım Eden Suriyeli Çocuk.⁸⁰

⁸⁰ Fotoğraf araştırmacı tarafından Alibeyköy Mahallesinde çekilmiştir. (18.08.2017)

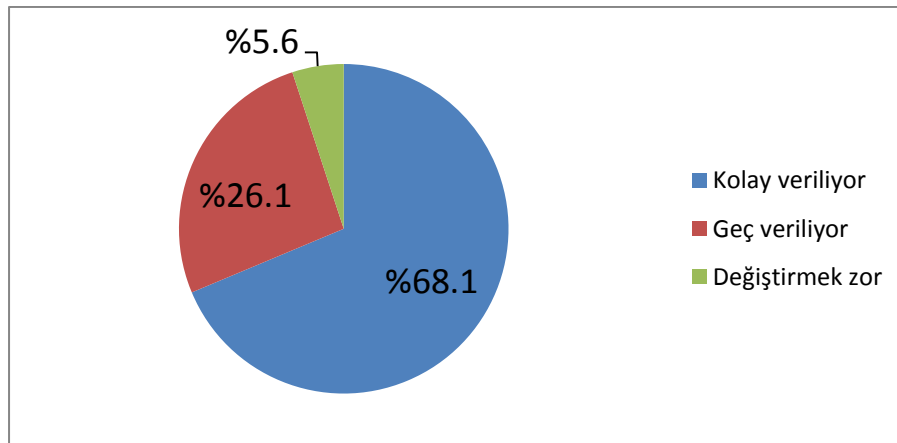
Eğitim alanında katılımcıların %8'i (2) sınıf mevcudu, %,4'ü (1) ders zorluğu, %24'ü (6) kùltür, %64'ü (16) dil sorunu yaşamaktadır. Öğrenci olmayan katılımcılar bu soruyu boş bırakmıştır. Yapılan analizlere göre geçici koruma altındaki sığınmacıların ağırlıklı olarak dil konusunda sıkıntı yaşadığı anlaşılmaktadır. MEB geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyum sağlamak ve Türkçe öğretmek için Türkçe derslerini hem devlet okullarında hem de Geçici Eğitim Merkezleri'nde zorunlu hale getirmiştir. Bu konuyla alakalı olarak çeşitli kurslar açılmıştır.

şekil 19: Katılımcıların Eğitim Problemleri

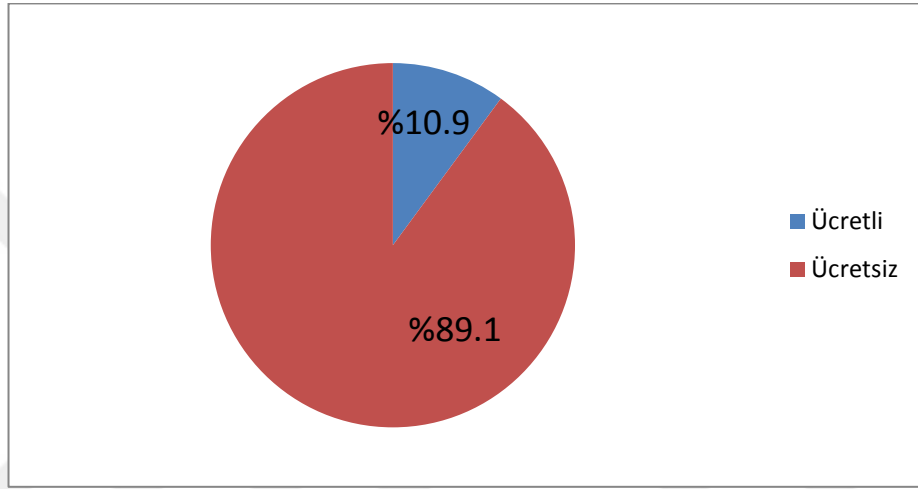
Suriyeli katılımcıların %21,1'i (23) kendilerine verilen kimlik kartlarının geç verildiğini, %22,9'u (5) kimlik kartı değiştirmenin zor olduğunu, %55'i (60) kimlik kartının kolay verildiğini düşünmektedir. Bu verilere göre geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılar Eyùpsultan ilçesinde kimlik alma konusunda büyük sorunlar yaşamamaktadır.

şekil 20: Katılımcıların Kimlik Kartı İle İlgili Görüşleri

Suriyeli katılımcıların %89,1'i (98) ücretsiz, %10,9'u (11) katılımcı ise ücretli olarak sağlık hizmetlerinden faydalanmaktadır. Katılımcıların çoğunun ücretsiz olarak sağlık koşullarından yararlanabildiği görülmektedir. Yukarıda da açıklandığı gibi barınma merkezleri dışında yaşamlarını devam ettiren geçici koruma altındaki sığınmacıların, sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için kayıtlı sığınmacı olmaları gerekmektedir.

Şekil 21: Katılımcıların Sağlık Hizmetlerinden Faydalanma Durumu

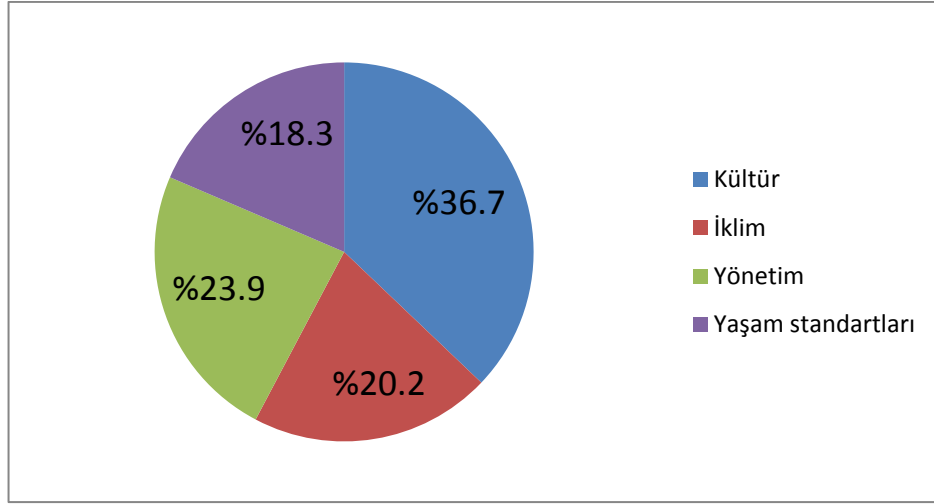

Suriyeli katılımcıların Türkiye’de gördüğü en olumlu şey %20,2’sinin (22) iklim, %36,7’sinin (40) kültür, %18,3’ünün (20) yaşam standartları, %23,9’unun (26) yönetimidir. Bir katılımcı bu soruyu cevaplandırmamıştır.

Katılımcılar için Türkiye’deki en önemli şey kültürdür. Suriye’yle Türkiye’nin komşu ülke olması, Suriye halkının çoğunluğunun İslam dinini benimsemesi nedeniyle kültürel benzerliklerinin fazla olmasını sağlayacağından katılımcıların kültür seçeneğini işaretleme ihtimali yüksektir.

Katılımcılar kültür seçeneğinden sonra yönetim (hükümet) seçeneğini işaretlemiştir. Suriye’deki savaşın başladığı ilk günden beri Türkiye’nin kapılarını Suriyeli sığınmacılara açması ve sığınmacılara haklar tanıması katılımcıların yönetimi olumlu bulmasına neden olduğu değerlendirilmektedir.

Şekil 22: Katılımcıların Türkiye'de Gördüğü En Olumlu Şey

Katılımcıların cinsiyetleri ve Türkiye’de görmüş olduğu en olumlu şey arasındaki ilişki analiz edildiğinde, 45 erkek katılımcıdan 7’si iklimi, 15’i kültürü, 12’si yaşam standartlarını, 11’i ise yönetimi en olumlu şey olarak görmektedir. 63 kadın katılımcıdan 15’i iklimi, 25’i kültürü, 8’i yaşam standartlarını, 15’i yönetimi en olumlu şey olarak görmektedir. Bu rakamlara bakıldığında kadın sayısı erkek sayısına göre fazla olmasına rağmen erkeklerin yaşam standartlarını kadınlara nazaran daha olumlu bulduğu görülmektedir.

Tablo 9: Katılımcıların Türkiye’de Olumlu Buldukları Konulara İlişkin Düşüncelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı⁸¹

	Türkiye’de gördüğünüz en olumlu şey nedir?				Toplam
	İklim	Kültür	Yaşam Standartları	Yönetim(hükümet)	
Cinsiyetiniz					
Erkek	7	15	12	11	45
Kadın	15	25	8	15	63
Toplam	22	40	20	26	108

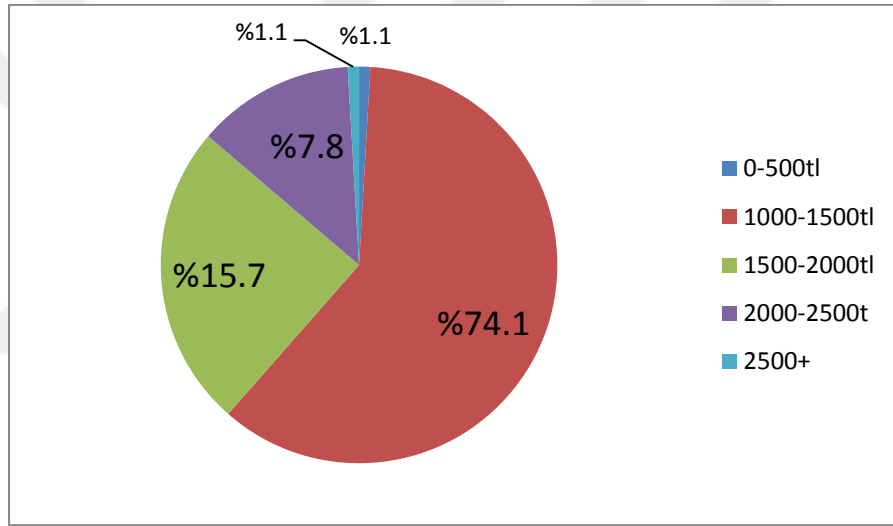
⁸¹ Eyüpsultan İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı verilerinden alınmıştır.

3.5 Araştırmaya Katılanların Beklentileri

Bu başlık altında geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların Suriye’de ve Türkiye’de ne kadar gelir ile geçinebilecekleri, Türk vatandaşı olma istekleri, çocuklarının Türkiye’de yaşamalarını isteme durumları ve Suriye’de savaşın bitmesi halinde nerede yaşamak istedikleri belirtilmiştir

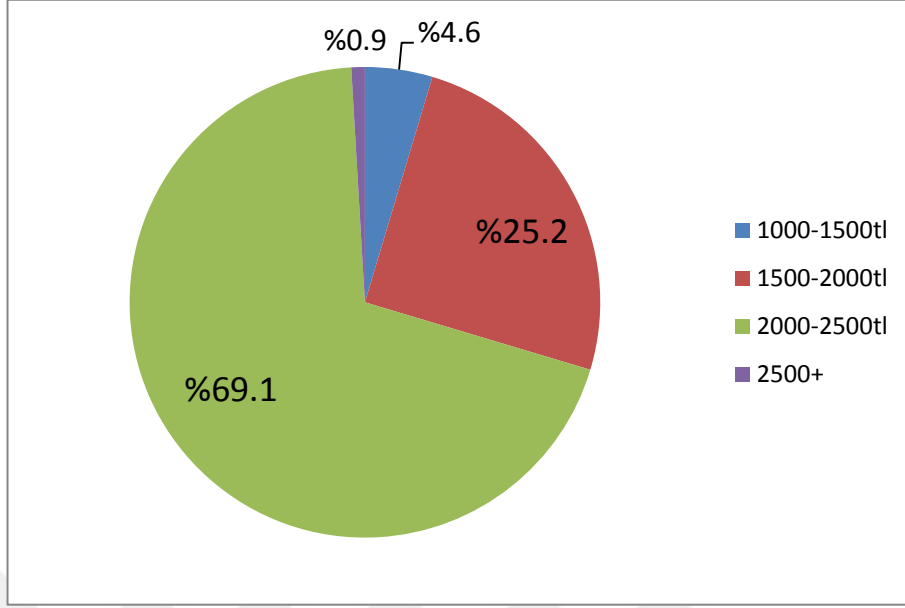
Suriyeli katılımcılar %1.1’i (1) 0-500 TL, %74.1’i (66) 1000-1500 TL, %7,8’i (7) 1500-2000 TL ,%15.7’si (14) 2000-2500 TL arasında, %1.1’i (1) 2500 TL üzerinde aylık bir gelire Suriye’de geçinilebileceğini ifade etmiştir.

Şekil 23: Katılımcılara Göre Suriye'de Geçinmek İçin Aylık Gereken Maaş Aralığı

Suriyeli katılımcıların %4,6’sı (5) 1000-1500 TL, %25.2’si (27) 1500-2000 TL, %69.1’i (74) 2000-2500 TL arasında, %0,9’u (1) 2500 TL üzerinde maaşla Türkiye’de geçinilebileceğini söylemiştir. 2 katılımcı ise bu soruyu cevaplamamıştır. Geçici koruma altındaki sığınmacıların yaklaşık %60’ı 1000-1500 TL arasında aylık gelire kendi ülkelerinde geçinebilmektedir. Sığınmacıların %67.9’unun aylık 2000-2500 TL gelire Türkiye’de geçinilebileceğini ifade ettikleri görülmektedir. Türkiye ile Suriye arasında yaklaşık 1000 TL aylık gider farkı vardır. Türkiye’de hayat Suriye’ye göre daha pahalıdır denilebilir. Katılımcılar bu durumla alakalı olarak yapılan konuşmalarda Suriye’de kira ve elektrik, su vb. fatura ödemediklerini söylemişlerdir.

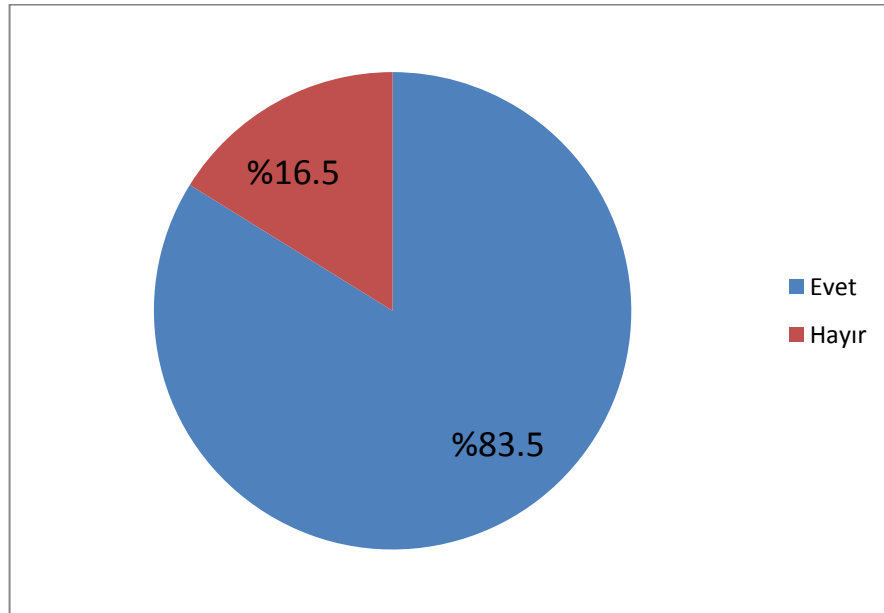
Şekil 24: Katılımcılara göre Türkiye'de Geçinmek İçin Aylık Gereken Maaş Aralığı

Suriyeli katılımcıların %83,5'i (91) çocuklarının Türkiye'de yaşamasını, %16,5'i (18) yaşamamasını istemektedir.

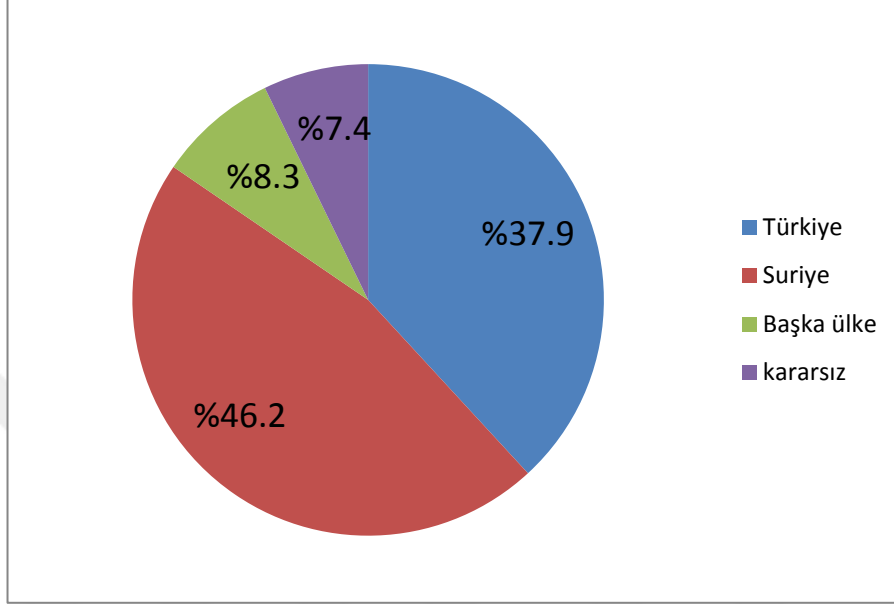
Suriyelilerin Türkiye'de yaşam şartlarından memnuniyetlerinin iyi derecede olduğu anlaşılabilir.

Şekil 25: Katılımcıların Çocuklarının Türkiye'de Yaşamasını İsteme Durumu

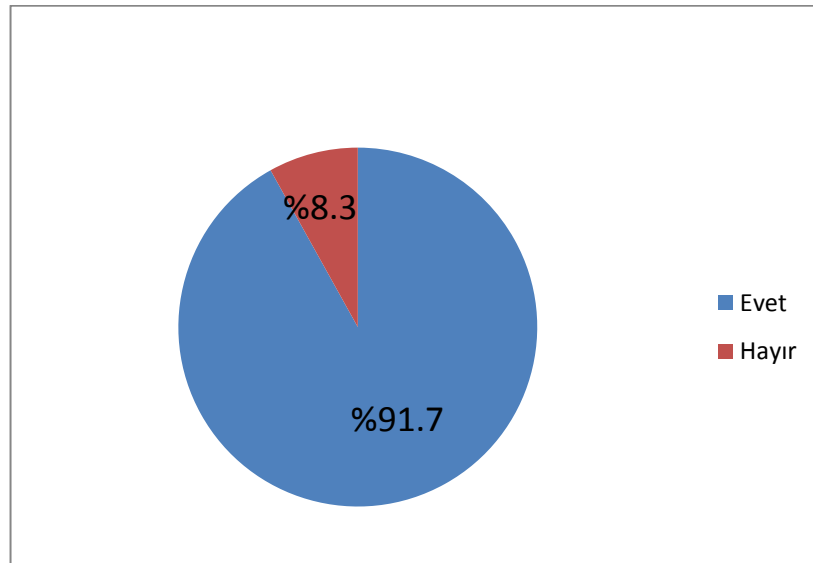
Suriye'deki savaş bittiğinde katılımcıların %37,9'u (41) Türkiye'de, %46.2'si (50) Suriye'de, %8,3'ü (9) ise başka ülkede yaşamak istediğini belirtmiştir. Katılımcıların %7,4'ü (8) ise 'Kararsızım' seçeneğini işaretlerken 1 katılımcı bu soruyu cevaplandırmamıştır.

Şekil 26: Katılımcıların Savaş Bitince Yaşamak İstedikleri Yer

Suriyeli katılımcılardan %91,7'si (100) Türk Vatandaşı olmayı isterken %8,3'ü (9) istememektedir.

Şekil 27: Katılımcıların Türk Vatandaşlığını İsteme Durumu

SONUÇ

Suriye'deki iç savaşın başladığı ilk günlerden beri geçici olacağı düşünülen ancak üzerinden yedi yıl geçmesine rağmen zorunlu olarak hala devam etmekte olan bu göç hareketinin uzun süre devam edeceği anlaşılmaktadır. Osmanlı Devleti zamanından bu yana çok sayıda göç hareketine ev sahipliği yapan, her daim mazlumların yanında olan Türkiye Cumhuriyeti bu sefer beklediğinden daha uzun süreli, daha masraflı bir göç hareketine ev sahipliği yapmaktadır. Bu göç hareketinin hem göç eden hem de göç alan toplumu etkilediği görülmektedir. Bir yanda canlarını kurtarmak için analarını, anılarını bırakıp Türkiye Cumhuriyeti'ne sığınan Suriye halkı, diğer yanda yaklaşık seksen milyonluk nüfusuna rağmen üç milyondan fazla Suriyeli sığınmacıyı topraklarında misafir eden Türk halkı... İki tarafı da farklı açılardan etkileyen bu göç hareketinde toplumların en iyi şekilde yaşamlarını devam ettirip birbirleriyle uyumunu sağlamak adına yaşanan sorunlar araştırılıp çözüm yolları bulunmalıdır. Çünkü bu göç hareketi uzun süre devam edecektir. Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan geçici koruma altındaki Suriyeli katılımcıların yarıya yakını Suriye'de iç savaş bitse bile ülkesine geri dönmeyi düşünmemektedir.

Eyüpsultan ilçesinde geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların en önemli sorunlarının başında iş sektörü gelmektedir. Yetkililer işsizlik ve düşük ücret konusunda ciddi sorunlar yaşayan sığınmacılara yönelik çalışmalar yapıp geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılara hak ettikleri maaşı alacak şekilde yeni iş imkânları sağlamalıdır.

Suriyeli sığınmacılar gündelik yaşamlarında dil sebebiyle iletişim sorunu yaşamaktadır. İş ya da eğitim hayatlarında sığınmacılar kendilerini sağlıklı bir şekilde ifade edememektedir. Sığınmacılar alışveriş esnasında bile Türkçe bilmediklerinden iletişim kuramamaktadır. Bu durum ciddi sıkıntılara yol açmaktadır.

İletişim sorunu olmasına rağmen Eyüpsultan ilçesinde sığınmacı çocukların okula gitme oranı %70'lere yakındır. Bu oran Türkiye geneline göre oldukça iyidir.

Kız çocuklarının okuma oranıyla alakalı olarak bunu söylemenin mümkün olmadığını görülmektedir. Eğitim çağındaki bir kısım kız ve erkek çocukların ailesinin maddi sıkıntılarından dolayı okula devam edemediği, iş hayatına yönelmek zorunda kaldığı görülmektedir. Bu durumu trafik ışıklarında kâğıt mendil satabilmek için bütün gün bekleyen daha yedi, sekiz yaşındaki çocuklar gözler önüne sermektedir. Eğitimden uzak bir şekilde yetişen neslin az gelir ve dışlanmışlık hissi ile beraber ciddi sosyal sorunlara yol açabileceği öngörülebilmektedir.

İş alanında karşılaşılan probemlerin çözülmesi ile ailenin gelir durumu düzelebilecek ve okula gitmeyen öğrenci sayısında azalma meydana gelebilecektir. Eğitim sayesinde, hem uyum sorunu aşılabılır hem de ülkeye toplumsal ve ekonomik açıdan katkı sunan bir nesil yetiştirilebilir. Kişilerin eğitim görmesi sonucunda Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan sığınmacıların problemlerinden bir diğeri olan dil ve iletişim sorunu çözülecektir. Eğitimli bir şekilde yetişen bireylerin suça karışma ihtimali azalacak, güvenli ortam sağlanacaktır. Bu şekilde geçici koruma altındaki sığınmacılar Türkiye'deki yaşama daha kolay uyum sağlayacaktır. Bu durumların yaşanmaması için sadece okullarda Türk dili öğretilmekle yetinilmemeli, farklı yöntemler uygulanarak sığınmacılara Türkçe öğretilmeye çalışılmalıdır.

Geçici koruma altındaki sığınmacıların yaklaşık %10'luk kesimi sağlık hizmetlerinden ücretli olarak faydalandıklarını dile getirmişlerdir. Sığınmacıların sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için kayıtlı sığınmacı olmaları gerekmektedir. Ücretli olarak sağlık hizmetlerinden yararlandığını dile getiren sığınmacıların bu şartı bilmeme ihtimalinden bahsedilebilir. Geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılar, kendilerine sağlanan haklar ve kolaylıklar ile alakalı bilgilendirilmeli ve yönlendirilmelidir.

Suriyeli sığınmacıların gelirlerinin büyük bir kısmının ev kirası masraflarına gittiği görülmüştür. Bu duruma bağlı olarak Eyüpsultan ilçesinde yaşamakta olan Suriyeli sığınmacıların maddi sıkıntılar çektiği anlaşılmıştır.

Göç hareketlerinin gerçekleştiği ilk günden beri İstanbul ilinin genelinde kiraların hızla yükselmesi Türk halkının da tepki göstermesine sebep olmaktadır. Türk vatandaşları kira fiyatlarındaki yüksekliğin göç

hareketlerinden kaynaklı olduğunu düşünmekte ve sığınmacılara önyargılı davranmaktadır. Bu sıkıntıların giderilmesi adına yetkililerin konut kira bedellerine bir düzenleme getirmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Abulfez, SULEYMANOW SONMEZ, Pelin ve UNVER, DEMİRBAŞ, Fatma. “**International Migration And Children**”, Üsküdar Üniversitesi, Temmuz (2017), s.132-260. Conference Series
- AĞIR, Osman ve SEZİK, Murat. “**Suriye’den Türkiye’ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları**”, Birey ve Toplum Dergisi, Cilt.5, S:9 ,(2015), s.95-123.
- AKINCI, Buket ve NERGİZ, Ahmet ve GEDİK, Ercan. “**Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul**”, Göç Araştırmaları Dergisi, Temmuz-Aralık(2015), s.58-83.
- AKSOY, Zeynep. “**Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim**”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt.5, S:20, (2012), s.292-303.
- ARAP, Erdal ve ÇERÇİ, Seher.“**Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun getirdikleri**”, 2014/2, Hukuk Gündemi ,(2014), s.121-127.
- BAŞEL,Halis. , “**Türkiye’de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri**”, s.516-542 , <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/9293> , (erişim tarihi 18.02.2018)
- BEKTAŞ,Ayşegül. , “**Geçmişten Günümüze Göç Olgusu**”, Mart(2016) , <https://ayeglbekta.wordpress.com/2016/03/02/gecmisten-gunumuze-goc-olgusu/> , (erişim tarihi 06.04.2018)
- ÇAĞLAYAN, Savaş. “ **Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi**”, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S:17,(2006), s.68-90.
- ÇAKIR, Sabri. “**Türkiye’de Göç, Kentleşme /Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar**”, SDÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, S:23,Mayıs (2015), s.209-222.
- ÇELİK, Nermin ve GÜVEN, Murat. “ **Türkiye’de İç Göç Sorununa Yeni Bir Yaklaşım, STRATEJİK İÇ GÖÇ YÖNETİMİ**”, İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü Fakültesi, ,S:76, (2014) , s.1-3.
- DEMİR, Ömer, Oğuzhan. “**Göç Politikaları, Toplumsal Kaygılar ve Suriyeli Mülteciler**”, Global Politika ve Strateji Analiz, (1 Nisan 2015), s.10-25.
- EKİCİ, Süleyman ve TUNCEL, Gökhan. “**Göç ve İnsan**”, Birey ve Toplum Dergisi, Cilt.5, S:9,(2015) , s.9-22.
- En Son Haber ,” En Çok Suriyeli Barındıran İlk 10 İl”, 29.06.2017 <http://www.ensonhaber.com/en-cok-suriyeli-bulunduran-10-il.html> , (erişim tarihi (28.08.2018)
- EROL, Murat. ERSEVER G. Oya, “**Göç Krizi ve Göç Krizine Müdahale**”, Cilt.4, S:1, (2014), s.47-68, <http://dergipark.gov.tr/khobilim/issue/34212/378196> , (erişim tarihi 12.01.2018)
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü , <http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler> 409 558 560 , (erişim tarihi 17.08.2017)

- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma_363_378_4713 , (erişim tarihi 18.01.2018)
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Göç Terimleri Sözlüğü' , [http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu\(1\).pdf](http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu(1).pdf) , (erişim tarihi 18.01.2018)
- Gök Bilgi , “Geçici ve Sürekli Göç Nedir?” , <http://www.gokbilgi.com/gecici-ve-surekli-goc-nedir/> , (erişim tarihi 27.03.2018)
- GÜLLÜPİNAR, Fuat. “**Göç Olgusunun Ekonomi-Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme**”, Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, S:4,Nisan (2012), s.53-85.
- IOM Turkey, “Emek Göçü ve İnsani Kalkınma” , <http://www.turkey.iom.int/tr/emek-g%C3%B6%C3%A7-ve-insani-kalk%C4%B1nma> , (erişim tarihi 27.03.2018)
- Kadir Hoca, “İnsanlar Neden Göç Eder? , güncelleme tarihi 26.10.2015 , <https://kadirhoca.com/10/konu-anlatimlari-10/insanlar-neden-goc-eder/>, (erişim tarihi 18.01.2018)
- Kadir Hoca, “İşçi Göçleri”, güncelleme tarihi 26.04.2015, <https://kadirhoca.com/10/konu-anlatimlari-10/isci-gocu-goçleri-ve-ozellikleri-nedir> , (erişim tarihi 27.03.2018)
- KOÇAK, Yüksek ve TERZİ, Elvan. “**Türkiye’de Göç olgusu Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri**”, (2012), s.163-184.
- KOYUNCU, Ahmet. “**Anadolu Kentlerine Göç: Konya Örneği**”, NEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (2011), s.130-145.
- Mailce, “Beyin Göçü Nedir? , <https://www.mailce.com/beyin-gocu-nedir.html> , (erişim tarihi 27.03.2018)
- Milliyet, “Aile İstatistikleri Açıklandı”, 10.05.2017, <http://www.milliyet.com.tr/aile-istatistikleri-aciklandi-istanbul-yerelhaber-2029494/>, (erişim tarihi 28.08.2018)
- ÖZCAN, Ela, Deniz, Ö. “**Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme**” , Gazi Üniversitesi, İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü s.183-215.
- ÖZDEMİR, Hakan. “ **Türkiye’de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme**” , Akademik Bakış Dergisi, S:30, (2012), s.1-19.
- ÖZDEMİR, Murat. “**Türkiye’de İç göç Olgusu, Nedenleri ve Çorlu Örneği**” ,Yüksek Lisans tezi, Trakya Üniversitesi, 2008.
- SAĞLAM, Serdar.“ **Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme**”, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, S:5, (2006) , s.34-44.
- SAYIN, Hüdayi. “**Uluslararası Hukuk Ve Türk Hukuku Bakımından Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti, Cinsel Sömürü Suçları Ve Bunlarla Mücadelede Uluslararası İşbirliği**”, Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi,2010.

SEYDİ, Rıza, Ali. “**Türkiye’nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Dair Politikalar**”, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi SDU Faculty of Arts and Sciences Sosyal Bilimler Dergisi, S:30, Nisan (2014), s.217-241.
Seçim Haberler , “Eyüp Seçim Sonuçları”, <https://secim.haberler.com/eyup-secim-sonuclari/> , (erişim tarihi 26.08.2018)

Sosyal Deyince, “Mevsimlik Göç”, <https://www.sosyaldeyince.com/bilgi-kutusu/mevsimlik-goc-t2374.0.html> ,(erişim tarihi 27.03.2018)

SÜRMEİ, İPEK.” **Türkiye’de İç Göçün Değişim ve Dönüşümü: Kentten Kıra Yöneliş**” , Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Gazi Akademi Genç Sosyal Bilimciler Sempozyumu, özel sayı (2017), s.275-286.

“**Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi ve Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kişilerin Çalışmasına Dair Yönetmelik**”, 26.04.2016, S:26695

Tarih Bilimi, “Kavimler Göçü ve Avrupa Hun Devleti ,
<http://www.tarhibilimi.gen.tr/makale/kavimler-gocu-ve-avrupa-hun-devleti-2/> , (erişim tarihi:15.10.2017)

T24 “250 Suriyeli Türkiye’ye Geçti”, 29.04.2011, <http://t24.com.tr/haber/250-suriyeli-turkiyeye-gecti-yayladagi-aa,142089> , (erişim tarihi 19.11.2017)

Yeniçağ Gazetesi, “Suriyelilere 30 Milyar Dolar Harcadık” , 08.07.2017
<http://www.yenicaggazetesi.com.tr/erdogan-suriyelilere-30-milyar-dolar-harcadik-167796h.htm> (erişim tarihi 23.11.2017)

EKLER

EK 1 ANKET FORMU

ANKET / مسح

1)Kaç yaşındasınız? Cinsiyetiniz? / كم أعمارهم اناث و ذكور؟

0-15 \ 16-25 \ 26-35 \ 36-45 \ 45-

Erkek / Kadın

اناث \ ذكور

2) Eğitim durumunuz nedir? / ما هي حالتهم العلمية؟

Üniversite / Lise / İlkokul

ابتدائي \ ثانوي \ جامعي

3) Çocuğunuz var mı? / هل يوجد أطفال ؟

Varsa okuyor mu? / يدرسون؟

Evet, / Hayır

نعم \ لا

Evet / Hayır

نعم \ لا

4) Kız çocuğunuz var mı? Varsa okuyor mu? / يوجد اناث؟ يدرسون؟

Evet, / Hayır

Evet / Hayır

نعم \ لا

نعم / لا

5) Eviniz kaç odalı ve kaç kişi yaşıyor?

المنازل من كم غرفة تتألف وكم شخص تحتوي؟,هل الحكومة التركية تساعدهم؟

6) Kiranız ne kadar? بكم الإيجار؟

500-1000 / 1001-1500 / 1501-2000 / 2001-2500 / 2501-

7) Suriye de ne iş yapıyordunuz? ماذا يعملون في سوريا /

8) Suriye'deki geliriniz ne kadardı?(TL) / ما هي الرواتب في سوريا

0-500 / 500-1000 / 1000-1500 / 1500-2000 / 2000-.....

9)Türkiye'deki maaşınız ne kadar? / ما هي الرواتب في تركيا

0-500 / 500-1000 / 1000-1500 / 1500-2000 / 2000-.....

10)Maaşınızın ne kadar olmasını istiyorsunuz? / كم يريدوا رواتبهم في تركيا؟

500-1000 / 1000-1500 / 1500-2000 / 2000-.....

11)Türkiye'de ki en büyük probleminiz nedir? Eğitim /İş /Sağlık /Güvenlik /Yabancı Düşmanlığı

؟ تركيا في لديكم المشاكل أكبر هو ما

الأجانب تجاه العداوة / الأمن / الصحة / الشغل / الدراسة

12) Sağlık hizmetleri ücretli mi? / المشافي تأخذ الأجرة منهم أم لا؟

Ücretli / Ücretsiz

مع أجرة \ بدون أجرة

13) İş yaşamınızda karşılaştığınız problemler nelerdir? / ما هي مشاكل عملهم؟

İş şartları / Çalışma saatleri / Düşük ücret

الرواتب منخفضة \ وقت العمل طويل \ العمل صعب

14)Eğitim yaşamınızda karşılaştığınız sorunlar nelerdir? / ما هي مشاكل تعلیمهم ؟

Sınıf Mevcudu / Ders zorluğu/ Kùltür / Dil

اللغة \ الثقافة \ الدراسة صعبة \ الصفوف مزدحمة

15)Kimlik kartlarıyla ilgili sorunlarınız nelerdir? / ما هي مشاكل بطاقة الحماية المؤقتة؟

Bùyük / Kùçük / Kolay(hızlı) veriliyor / Geç veriliyor

كبيرة \ صغيرة سريعة الأخطاء \ بطيئة الأخطاء

16) Türkiye'de gördüğünüz en olumlu şey nedir? / ما أجمل شيء في تركيا ؟

İklim / Kùltür / Yaşam Standartları / Yönetim(hükümet)

الجو \ الثقافة \ الحياة صعبة \ الحكومة

17) Türk arkadaşlarınız var mı? / هل يوجد لديهم أصدقاء أترك؟

Evet / Hayır نعم \ لا

18) Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz? / ماذا يفعلون في أوقات فراغهم؟

Aile / Seyahat / TV

يشاهدون التلفاز \ يتنزهون \ يزورون عائلاتهم

19) AB'ye gidip gelen tanıdığınız var mı? Varsa neden geldiler? من الذين ذهبوا الى

أوروبا ثم عادوا هل لديهم معارف؟ لماذا عادوا؟

İade / Yaşam şartları / Diğer قبض عليهم \ أوروبا غالية \ آخر

20) T.C. Vatandaşı olmak istiyor musunuz? يريدون الجنسية التركية ؟

Evet / Hayır

نعم \ لا

21) Çocuklarınızın Türkiye’de yaşamasını ister misiniz? / الأباء يريدون من أبنائهم البقاء في تركيا أم لا؟

Evet / Hayır

نعم \ لا

22) Savaş sonrası Türkiye’de mi kalmak istiyorsunuz? Yoksa başka bir ülkeye mi gitmek istiyorsunuz? Ya da Suriye'ye mi döneceksiniz?

عند أنتهاء الحرب هل يريدون البقاء في تركيا او سوريا او بلد آخر

Başka bir ülke / Suriye / Türkiye

بلد آخر \ سوريا \ تركيا

EK 2: ETİK KURULU ONAYI

T.C.
İstanbul
YENİ YÜZYIL
ÜNİVERSİTESİ

FEN, SOSYAL VE GİRİŞİMSSEL OLMAYAN SAĞLIK
BİLİMLERİ ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL BAŞKANLIĞI

04/07/2017

Sayın Alper Göksekin KORKMAZ,

İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Etik Kurulunun 03/07/2017 tarih ve 2017/5 sayılı toplantı sonucunda "İstanbul İlinde Bulunan Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Mültecilerin Sosyal Profil Uyumu, Beklenti ve Sorunları ve Yaşam Koşullarının Üzerine Alan Araştırması: İstanbul/Eyüp İlçesi Örneği" başlıklı çalışmanız Fen, Sosyal ve Girişimsel Olmayan Sağlık Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulumuzca UYGUN bulunmuştur.

Prof. Dr. Emir TAN

İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Kurul Başkanı

Prof. Dr. Cüneyt ULUTİN

Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Ersi KALFOĞLU

Üye

Prof. Dr. Hüsniye DOĞRUMAN

Üye

Prof. Dr. Necla AKDAĞ GÜNAY

Üye

Prof. Dr. Mahmut ÜN

Üye

Prof. Dr. Ömer BENDER

Üye